ВІСНИК
ПРОГРАМ ШКІЛЬНИХ ОБМІНІВ

9
2001

Події	2
Оголошення	4, 18
Де шукати інформацію	6, 7, 8
Громадянська освіта	11, 30, 31
Працюємо разом	14, 24, 25
Обмін враженнями	20, 28
За результатами конкурсу	22
Оголошуємо результати конкурсу	26

Прес-конференція присвячена оголошенню програм обміну в галузі освіти, які фінансуються урядом Сполучених Штатів Америки у 2002 році.

Київ, 12 вересня 2001

Посол Сполучених Штатів Америки в Україні пан Карлос Паскуаль:

Попередньо ми планували зібратися тут з більш веселого приводу, а саме відзначити успішну співпрацю в програмах обміну Сполучених Штатів і України. Але через те, що сталося у Сполучених Штатах 11 вересня, я сподіваюся, що ви дозволите мені сказати кілька слів про ці події. Учора Сполучені Штати пережили одну з найстрашніших трагедій в історії нашого народу. Ці терористичні акти були більше ніж просто атаки проти Сполучених Штатів. Це був напад на нашу цивілізацію. Це була атака проти цінностей людської гідності та свободи, в які ми віримо. Жертвами терактів стали працівники офісів: бізнесмени, жінки, які займаються бізнесом, військові, працівники федерального уряду, батьки. Метою нападу безумовно було налякати людей, але, як вчора зазначив президент Буш, у цьому сенсі терористи зазнали невдачі. За його словами, терористичні акти можуть зруйнувати фундаменти найвищих будівель Америки, але вони не можуть сягнути фундаменту самої Америки. Не можуть зруйнувати ці атаки й ті дружні відносини, які існують між народами світу, між народом Сполучених Штатів і народом України, які базуються на спільних цінностях і вірі в свободу демократії.

Від імені Сполучених Штатів я хотів би висловити глибоку вдячність за той величезний відгук симпатій і співчуття, який ми відчуваємо протягом останніх вісімнадцяти годин. Президент Кучма виступив з дуже сильним посланням і надіслав свої співчуття президенту Бушу. Міністр закордонних справ п. Зленко та всі найвищі посадові особи МЗС України цього ранку приїхали до посольства, щоб висловити свої співчуття. Багато слів співчуття від офіційних осіб надійшло зі всієї України. І не менш важливими є співчуття від простих українців. Навпроти мого будинку і посольства люди залишають квіти, щоб висловити свої співчуття і підтримку. Ми отримуємо повідомлення з різних міст України: з Херсона, з Харкова, зі Львова. І це підтверджує, що в цей важкий час люди можуть об'єднати свої зусилля, щоб захищати спільну справу. Я хочу подякувати українській владі за те, що вона моментально відгукнулася на необхідність посилити безпеку навколо американських установ. На даний момент немає ніяких специфічних загроз американським установам в Україні, але ми підвищили заходи безпеки як запобіжний засіб. Я також хочу запевнити вас, що посольство працює і буде працювати у нормальному режимі.

На даний момент не надійшло інформації про те, хто взяв відповідальність за терористичні акти, але президент Буш скерував усі ресурси нашої розвідки та наших правоохоронних органів на те, щоб викрити тих, хто несе відповідальність за ці злочини. А тут, в Україні, ми будемо продовжувати свою місію, яка полягає в підтримці незалежної демократичної ринково-орієнтованої України. І саме в цьому розумінні я хочу наголосити на тому, для чого ми, власне кажучи, і планували початково зібратися: обмінні програми між Сполученими Штатами й Україною.

Кількість цих програм зросла від лише кількох у 1992 році до двадцяти п'яти на даний момент. Минулого року в обмінних програмах — поїздках до Спо-

лучених Штатів — взяло участь 4000 українців. А з 1992 року в таких програмах взяло участь 25000 українських громадян. Тільки в останні тижні 850 українців відлетіли до Сполучених Штатів, щоб розпочати свої навчальні програми.

Я хочу дуже подякувати Міністерству освіти і науки України за те, що воно є таким чудовим партнером у реалізації цих програм. І я хочу привітати випускників — учасників цих програм, я бачу дуже багатьох із них у цій кімнаті. Ці програми ґрунтуються на досконалості. Дозвольте також подякувати спонсорам, які також брали участь у реалізації цих програм. Це офіс програми ім. Фулбрайта, Американські Ради, Айрекс, Інститут Кеннана. Вони провели колосальну роботу, щоб забезпечити відбір згідно з найкращими принципами.

Дозвольте також наприкінці наголосити, що мета цих програм — навчити людей, допомогти їм думати, оцінювати, критично мислити. Це ґрунтується на розумінні того, що ті люди, які можуть діяти самостійно, можуть найкращим чином внести свій внесок у розвиток свого суспільства. Така концепція свободи є фундаментальною для того суспільства, в якому ми живемо в Америці, і того суспільства, яке будується тут в Україні. Я дякую вам за вашу увагу і прошу вибачення за те, що не присвятив більше часу обмінним програмам. Є роздаткові матеріали з інформацією про ці програми, які ви можете отримати, і ми можемо відповісти на конкретні запитання щодо програм.

І ще раз дякую вам за ті величезні прояви співчуття, які ми отримали від українців протягом останніх годин. Дякую.

Держсекретар Міністерства освіти і науки України пан Валентин Зайчук:

Пані та панове, я думаю, що, висловивши глибокі співчуття людям, які постраждали у великій трагедії, яка трапилась у Сполучених Штатах Америки, висловлю спільну думку. Вони висловлені і в посланні нашого президента президенту Бушу, вони висловлені, як розповів п. Паскуаль, людям, які дійсно постраждали у трагедії. Страшнішого горя немає, коли мати ховає дитину, коли дитина ховає батька. Ця трагедія безумовно торкнула всі серця нашого українського народу.

Мені на думку прийшли слова, які казав пан посол про кількість фахівців, які обмінялися і взяли участь у програмах.

На думку представника Американських Рад, Україна нині має можливість залучити до цих обмінів більше людей, молоді, учнів, аніж мав увесь Радянський Союз. І безумовно, коли ми говоримо про партнерство між нашими державами, то формування вільного громадянського суспільства повинно базуватися на обміні думками, на обміні поглядами. І це свідчить, що ця програма дає можливість мати в нашій державі хороших фахівців, людей, які вільно мислять, людей, які будуть будувати нашу незалежну державу. Від імені Міністерства освіти і науки України я хотів би висловити глибоку вдячність посольству Сполучених Штатів Америки за ту велику організаційну роботу, висловити вдячність усім тим фундаторам цих двадцяти п'яти програм, які дають можливість усім, починаючи від школярів і закінчуючи молодими вченими, отримати ті знання, які вкрай необхідні і для них, і для держави. Дякую. І ще раз глибоко сумую за ті трагічні години, які пережили Сполучені Штати Америки.

Директор офісу ім. Фулбрайта пані Марта Богачевська-Хомяк:

Згадуються слова «з журбою радість обнялась», але вчорашня трагедія, яка торкнула не тільки Америку, але й цілий світ, тільки підкреслює, наскільки важливим є поширення знань, глибокого розуміння тих процесів, які переживає цілий світ. Потрібні були докази того, як необхідні обміни науковцями, обміни студентами. Учорашні жахливі події підкреслюють саме цей факт. Отже, ми дуже вдячні вам всім за вашу зацікавленість тими програмами і чекаємо на вашу співпрацю. Дякую.

Директор центру міжнародних обмінів у галузі освіти і науки (Американські Ради) пані Христина Пенджола-Витович:

Організація «Американські Ради з міжнародної освіти» хоче, в першу чергу, висловити співчуття всім сім'ям в Америці, які постраждали через вчорашні події, і хоче запевнити, що з усіма учасниками програм, які зараз перебувають у Сполучених Штатах, ми зараз зв'язуємося. Батьки і рідні тут в Україні це вже знають. Ми знаємо, що ті установи, в яких перебували наші учасники, поки що не були порушені, отже, є велика надія, що учасників це не стосувалось. І я ще раз хочу сказати те, що вже сказала пані Марта, — вчорашні події підкреслюють надзвичайну потребу саме в таких програмах, які нададуть можливість наступній генерації думати і вести себе трішечки інакше, ніж сьогоднішня генерація у світі загалом. Дякую за увагу.

Регіональний директор IREX в Україні пані Оксана Майдан:

Я також приєднуюсь до своїх колег із офісу Фулбрайта й Американських Рад. Хочу сказати, що Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX також глибоко сумує з того, що сталося. Ми впевнені, що будемо продовжувати свою роботу та що наші обміни за програмами «Сучасні Проблеми і Регіонального обміну науковцями» надзвичайно потрібні й актуальні. Дякую.

Директор Київського представництва Інституту Кеннана пан Ярослав Пилинський:

Пане посол, вельмишановні пані та панове, Київський офіс Інституту Кеннана хоче висловити своє глибоке співчуття сім'ям загиблих. Цей прикрий випадок, який стався вчора, ще раз підтверджує, як це не парадоксально може прозвучати, на перший погляд, що гуманізація світу, гуманізація, зокрема через навчання, через подібні гуманітарні програми, які проводить Інститут Кеннана, стали, очевидно, на часі у двадцять першому столітті. Дякую вам за увагу.

ПРОГРАМИ АКАДЕМІЧНИХ ОБМІНІВ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, СПОНСОРОВАНІ УРЯДОМ США

Програми фінансуються Бюро у справах освіти та культури Державного Департаменту США, координуються Відділом преси, освіти та культури Посольства США (PAS) й адмініструються організаціями-контракторами Відділу преси, освіти та культури. Інформацію про програми можна отримати на сторінці: http://www.usinfo.usemb.kiev.ua. Отримати анкети можна в організаціях, що безпосередньо адмініструють програми (контактна інформація подається нижче). Усі програми проводяться на засадах відкритого конкурсу для громадян України, для кожної з них вимагається вільне володіння англійською письмовою та розмовною мовою.

ПРОГРАМИ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ

Freedom Support Act Future Leaders Exchange (Програма обміну школярів)
Адмініструється в Україні: American Councils
Тестування відбувається у вересні-жовтні 2001 р.
Опис: Учням 9-10 класів повністю фінансується навчання в середніх школах та проживання в сім'ях у США протягом одного академічного року. Учасники конкурсу мають пройти тестування з англійської мови для запрошення на складання тесту TOEFL. Учні та їхні батьки запрошуються на презентацію програми. Довідки про розклад тестувань та презентацій в обласних містах України можна отримати в офісі American Councils.

Freedom Support Act Undergraduate Program (Програма обміну студентів ВНЗ)
Адмініструється в Україні: American Councils
Останній день подання анкет: 2 листопада 2001 р.
Опис: Один академічний рік навчання (9 місяців) в дво- або чотирирічних коледжах та університетах у США відповідно для студентів 1-го або 2-3 курсів (віком 17-23 років).
Галузі: Американістика, бізнес, економіка, сільське господарство, менеджмент у галузі охорони навколишнього середовища, журналістика та масові комунікації, політологія, соціологія; окремі галузі відповідно до курсу учасників: тільки для студентів 1 курсу — комп'ютерні науки, тільки для студентів 2 та 3 курсу — навчальні методики/ методології та міжнародні відносини.

ПРОГРАМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ У МАГІСТРАТУРІ

Програми стипендій для аспірантів ім. Е. Маскі // «Акт на підтримку свободи»
Адмініструється в Україні: American Councils
Останній день подання анкет: 26 жовтня 2001 р.
Опис: Навчання на рівні аспірантури в університетах США протягом одного чи двох академічних років з отриманням ступеня магістра чи без. Кандидати повинні мати закінчену вищу освіту українського навчального закладу на момент виїзду до США та бути віком до 40 років.
Галузі: Управління в бізнесі, масові комунікації/журналістика, економіка, освіта, менеджмент та політика у галузі охорони навколишнього середовища, бібліотекознавство та інформатика, громадське управління та громадська політика, охорона здоров'я, міжнародні відносини, право.

Програми стипендій для аспірантів ім. Фулбрайта
Адмініструється в Україні: Офіс програм ім. Фулбрайта
Останній день прийому документів: 17 вересня 2001 року
Опис: Навчання на рівні аспірантури в університетах США протягом одного року з отриманням ступеня магістра чи без. Кандидати повинні мати закінчену вищу освіту від українського навчального закладу на момент виїзду до США; перевага надається особам віком до 35 років.
Галузі: політологія, історія; охорона пам'яток історії; філософія; психологія; соціологія; антропологія; релігійні студії; американські студії; література; фольклор; мистецтвознавство; історія, критика або менеджмент у галузі культури та театру; театральне мистецтво.

ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Програма ім. Г. Гамфрі
Адмініструється в Україні: PAS, Посольство США
Останній день прийому документів: 21 вересня 2001 р.
Опис: 10-місячне стажування в США для підвищення професійного рівня без отримання ступеню. Претенденти повинні мати диплом про закінчену вищу освіту та мінімум 5 років професійного досвіду у запропонованій галузі.
Галузі: Освіта, лікування та профілактика наркотичної залежності; управління в галузі охорони здоров'я.

Програма стажування молодих викладачів (JFDP)
Адмініструється в Україні: Офіс програм ім. Фулбрайта
Останній день подання анкет: 12 грудня 2001 р.
Опис: Гранти надаються на 11 місяців викладачам вищих навчальних закладів України для відвідання навчальних курсів та консультування з американськими науковцями щодо розробки навчальних планів і методів викладання. Учасники повинні мати 2-8 років викладацького досвіду, бути віком до 40 років і на поточний момент працювати над кандидатською дисертацією або мати кандидатський ступінь. Програма робить основний акцент на викладання, а не на дослідження.

Галузі: Управління в галузі бізнесу, економіка, управління в галузі освіти, охорона довкілля, журналістика, право, бібліотекарська справа та інформатика, політологія, психологія, громадська політика, громадське управління, соціологія, архітектура та міське планування, культурна антропологія, історія, лінгвістика, філософія, управління в галузі культури, література, американські студії.

Україно-американські стипендії за досягнення у викладанні (TEA)
Адмініструється в Україні: American Councils
Останній день подання анкет: 15 січня 2001 р.
Опис: Найкращі українські викладачі англійської мови та країнознавства США будуть відзначені сертифікатом за досягнення у викладанні і отримають грант для своєї школи на придбання обладнання та підручників. Також програма надає 15 переможцям можливість відвідати літній семінар у США. Учасники конкурсу повинні викладати англійську мову та країнознавство США щонайменше протягом 3 років в 5-11 класах середньої школи та планувати викладати протягом наступних двох років.

Партнерство в освіті (Partners in Education Program)
Адмініструється в Україні: American Councils
Останній день подання анкет: А — 14 грудня; Б — 30 листопада 2001 р.
Опис: А. 6-тижневий семінар/тренінг у шкільних округах США для викладачів та адміністраторів середніх шкіл і педагогічних університетів. Учасники повинні мати щонайменше 2 роки досвіду викладання. Області: Миколаївська, Херсонська, Кіровоградська, Черкаська, Львівська, Тернопільська, Чернівецька, Івано-Франківська, Закарпатська.
Б. 3-тижнева програма з громадянської освіти у шкільних округах США для директорів загальноосвітніх шкіл, які мають щонайменше 2-річний стаж перебування на своїй посаді. Знання англійської мови не вимагається. Області: Полтавська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька, Донецька, Вінницька, Житомирська.
Галузі: Суспільні науки, історія, країнознавство, правознавство.

ПРОГРАМИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ

Стипендії для дослідження сучасних проблем (FSA Fellowship in Contemporary Issues)
Адмініструється в Україні: IREX
Останній день подання анкет: 23 листопада 2001 р.
Опис: Можливість проводити дослідження протягом 4 місяців у США для науковців, викладачів університетів, урядовців, журналістів, юристів, лідерів недержавних організацій та інших професіоналів. Учасники програми повинні мати щонайменше ступінь кандидата наук і бути віком від 25 до 55 років.
Галузі: Стабілізація розвитку економіки в Україні; демократизація, права людини та верховенство права; політичні, військові проблеми, проблеми безпеки та громадська політика; розвиток громадянського суспільства; Інтернет, розвиток масових комунікацій і захист інтелектуальної власності.

Регіональна програма обміну науковців (Regional Scholar Exchange Program)
Адмініструється в Україні: IREX та Інститут Кеннана
Останній день подання анкет: 15 листопада 2001 р.
Опис: Проведення досліджень в університетах США протягом 3-6 місяців для викладачів і науковців зі ступенем кандидата або доктора наук та віком 25- 59 років.
Галузі: американські студії (література включно); управління в бізнесі; муніципальне управління та міські проблеми; громадянська освіта, конфліктологія; кримінальне право; демографічні дослідження; економіка; освіта; етика та філософія; зовнішня політика та міжнародні стосунки; державне управління; історія; трудові стосунки; інформаційні технології; право; журналістика та масові комунікації; бібліотечна справа; менеджмент; військові студії; політологія, психологія; громадське управління; соціальна робота, жіночі студії, соціологія.

Програма обміну науковців ім. Фулбрайта (Fulbright Scholar Program)
Адмініструється в Україні: Офіс програм ім. Фулбрайта
Останній день подання анкет: 31 жовтня 2001 р.
Опис: Гранти на проведення досліджень або читання лекцій в університетах США надаються на один або два семестри особам, які мають ступінь кандидата або доктора наук.
Галузі: Американські студії, українські студії, політичні та суспільні науки, міжнародні відносини, правознавство, археологія, економіка та бізнес, педагогіка, адміністрування в освіті, образотворче мистецтво та управління в мистецтві, охорона довкілля, гендерні студії, філософія, охорона пам'яток історії.
Українські навчальні заклади можуть запросити американського викладача або аспіранта на один або два семестри. Детальнішу інформацію можна отримати в Офісі програми ім. Фулбрайта

Де отримати інформацію, анкети та консультації для участі у програмах академічних обмінів

У той час, коли Відділ преси, освіти і культури Посольства США координує усі програми з обміну, які фінансуються Бюро у справах освіти та культури у Держдепартаменті США, фактична адміністративна робота, у тому числі розповсюдження аплікаційних форм і відбір кандидатів, здійснюється партнерськими організаціями Посольства США в Україні: Американськими Радами (ACTR/ACCELS), IREX та Офісом програм ім. Фулбрайта. Інформацію та анкети для участі в американських урядових програмах, а також індивідуальні та групові консультації можна отримати в освітніх консультативних центрах.

Відділ преси, освіти та культури Посольства США (PAS):
опис програм, інформація про процес відбору кандидатів для участі у програмах, статистика та анкети знаходяться на сторінці Інтернет
http://www.usinfo.usemb.kiev.ua
E-mail: exchange@usinfo.usemb.kiev.ua

Американські Ради з міжнародної освіти:

ACTR/ACCELS:
E-mail: accels@accels.kiev.ua
Головний офіс у Києві:
Тел. (044)221-3192, 224-7356,
Представництво у Харкові: (0572) 456-278
Представництво у Львові: (0322) 97-11-25
Представництво в Одесі: (0482) 22-90-77
Представництво у Дніпропетровську: (0562) 452-340

IREX:
E-mail: staff@kyiv.irex.org,
вул. Грушевського, 4, кімн. 301, Київ, 01001.
Тел. 044-229-34-79, 228-86-37
Інформацію про регіональних представників IREX в Одесі, Харкові, Львові, Дніпропетровську можна отримати у київському офісі IREX

Офіс програми ім. Фулбрайта:
E-mail: fulbrigh@carrier.kiev.ua
вул. Грушевського, 4, кімн. 305, Київ, 01001.
Тел. 044 229-2324/229-1850;

Консультативний центр «Освіта»:
E-mail: andriy@osvita.org
http://www.osvita.org
А/с 1596. Львів, 79019.
Тел. 380-322-97-12-06, факс 97-17-94

Консультативний центр «Освіта»:
вул. Університетська, 24, кім.52
Донецький державний університет:
E-mail: anna@cps.donetsk.ua
Донецьк, 83055
Тел.: 380-62-335-9866

Інститут Кеннана, представництво у Києві:
E-mail: pilinsky@orlyk.kiev.ua
Київ, вул. Московська, 40[а].
Тел. 044 -290-77-56;

Центр міжнародних обмінів у галузях освіти та науки (ACCELS) КНУ ім. Т. Шевченка:
E-mail: ieac@accels.kiev.ua
вул. Володимирська, 60, к. 203, Київ, 01033.
Тел. 380-44-224-85-49, 235-71-82

Центр сприяння міжнародній освіті «Освіта»:
E-mail: osvita@pop.cris.net
вул. Павленка, 5, корпус 2, кім. 101,
Сімферополь, 95000, АР Крим
Тел. 380-652-25-94-42

Консультативний центр «Освіта» :
E-mail: Nataliya.B.Bulgakova@univer.kharkov.ua
Площа Свободи, 4, кім. VII-45
Центральна наукова бібліотека
Харківський Національний Університет
Харків, 61077.
Тел. 380-572-30-21-65

Консультативний центр:
ACTR/ACCELS:
E-mail: eic@accels.odessa.ua
http://www.paco.net/~accels
вул. Старопортофранківська, 26, кім. 60,
Одеса, 65091.
Тел. 380-482-22-90-77, 32-15-16

Консультативний центр «Освіта»:
E-mail: osvita@paco.net
вул. Преображенська, 24, 2-й поверх, кім. 17,
Одеса*, 65026.
Тел. 380-482-23-64-27
** у 2001 р. місце розташування центру буде змінено*

Консультативний центр «Освіта»:
E-mail: osvita@fregat.dp.ua
http://www.center-osvita.dp.ua
Жовтнева Площа, 2, кім. 16,
Дніпропетровськ, 49027.
Тел. 380-56-744-62-42

Ресурсний центр для НДО
E-mail: rc@ngonet.comint.net
http://www.ngonet.comint.net
вул. Героїв Сталінграда, 46, кв. 58,
Запоріжжя, 69002.
Тел. 380-612-62-34-90

Ви хочете вчитися за кордоном? Наш Центр радо допоможе Вам!

Андрій ПРОЩЕНКО,
консультант з питань освіти у США
American Councils

Якщо Ви хочете вчитися у Сполучених Штатах Америки, то у Вас виникає багато запитань з цього приводу.

Що вивчати? Де? Яка різниця між коледжем і університетом? Які документи треба підготувати? Як ці документи підготувати? Які тести треба складати? Як, де і коли їх можна скласти? Як фінансувати навчання в США? Як написати есе? Резюме? Як підготуватися до співбесіди? Запитання, запитання, запитання...

І, напевно, дуже важко знайти відповіді на ці питання. Важко, бо до сусіда по відповідь не звернешся, навряд чи він знає про всі нюанси навчання у вищих навчальних закладах США і про різницю між системою освіти в Україні та за океаном.

Але, з іншого боку, Україна стає більш відкритою для світу. Щороку все більше українців їдуть до різних країн, і зокрема до США, на навчання або на стажування, і щороку зростає попит на інформацію щодо того, як це можна зробити.

Саме для задоволення потреби громадян України в інформації щодо міжнародної освіти та можливості участі в міжнародних обмінах, особливо зі США, й існує Центр Міжнародних Обмінів у Галузі Освіти та Науки (IEAC). Центр підтримується Відділом преси, освіти та культури Посольства США в Україні, Київським університетом ім. Тараса Шевченка, Міжнародним фондом «Відродження» (IRF) та адмініструється Американськими Радами з Міжнародної Освіти: ACTR/ACCELS за грантом, наданим Бюро у справах освіти та культури Держдепартаменту США.

Центр має у своєму розпорядженні різноманітні довідкові матеріали й інформацію про університети та коледжі США. Звертатися до Центру можуть усі, незалежно від віку та рівня освіти. Центр постійно поновлює інформацію про діяльність регіональних освітніх центрів і незалежних консультантів з питань міжнародної освіти. Отримати консультацію з Центру можливо також, попередньо надіславши запит поштою або електронною поштою. Центр також розповсюджує бюлетені для складання міжнародних стандартизованих тестів, необхідних для вступу до навчальних закладів Сполучених Штатів. Серед них TOEFL (Test of English as a Foreign Language), SAT (Scholastic Aptitude Test), GRE (Graduate Record Examination), GMAT (Graduate Management Admission Test).

Бібліотека Центру має багатий вибір матеріалів щодо процесу вступу до американських ВНЗ, а саме — каталоги університетів, довідники, які детально розповідають про можливості фінансування навчання в США, підручники для підготовки до складання стандартизованих тестів, а також інші чисельні матеріали. Усі зацікавлені можуть користуватися бібліотекою безкоштовно.

Крім цього, працівниками Центру щомісяця проводиться курс лекцій англійською мовою, мета якого — допомогти особам, зацікавленим в отриманні освіти в США, краще зрозуміти процес вступу до університетів та особливості американської системи освіти в порівнянні з вітчизняною.

У бібліотеці Центру є багатий вибір відеопрограм з різних коледжів Сполучених Штатів.

А ще Центр популяризує освітні та дослідницькі спонсоровані програми, що адмініструються в Україні некомерційними організаціями (American Councils for International Education, Фонд «Відродження»).

А на додаток — комп'ютерний пошук університетів згідно з вашими вимогами щодо спеціалізації, фінансових витрат, місця розташування; а ще й індивідуальні консультації; а ще для усіх зареєстрованих у бібліотеку — можливість користування комп'ютерами центру за попереднім записом.

Зацікавилися? Приходьте з вашими запитаннями — працівники центру радо допоможуть вам.

Про діяльність Ресурсного центру для викладачів англійської мови

Лілія ШИЛО,
помічник аташе з питань культури,
Відділ преси, освіти та культури, Посольство США в Україні

За підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США, в межах програми «Спеціаліст з викладання англійської мови» (English Language Fellow), в Україну запрошено 4 висококваліфікованих спеціалісти у галузі викладання англійської мови. Американські фахівці працюють у Київському Національному університеті ім. Т. Шевченка, в Одеському інституті підвищення кваліфікації викладачів, в Харківському педагогічному університеті ім. Г. Сковороди та в Києво-Могилянській Академії у Києві. Вони проводять семінари з методики викладання англійської мови на базі Ресурсного Центру для викладачів англійської мови Відділу преси, освіти та культури Посольства США. Через наш Ресурсний центр є можливість запросити їх до участі у викладацьких конференціях та семінарах, які проводяться в інших навчальних закладах або методоб'єднаннях України. Серед запропонованих тем — Lesson Planning and Sequencing, Music in the Classroom-Integrating Skills, Characteristics of Communicative Activities, Listening, Speaking and Critical Thinking: A Discussion Framework, Linking EFL and Literature.

Викладачі англійської мови вищих та середніх навчальних закладів України можуть також користуватися бібліотекою Ресурсного Центру для викладачів англійської мови. Члени Ресурсного центру можуть брати в користування підручники, відео- та аудіокурси, посібники з методики та лінгвістики на термін від 2 до 6 тижнів, а також купувати матеріали, видані Бюро у справах освіти та культури Державного Департаменту США.

Для того, щоб «отримати членство у Ресурсному центрі, необхідно мати при собі паспорт, довідку з місця роботи та фотокартку. Послуги користування Ресурсним Центром безкоштовні. Ресурсний Центр для викладачів англійської мови працює з 14:00 до 17:00 щодня, крім вихідних (щочетверга — до 18.00, щоп'ятниці з 10.00 до 17.00) за адресою: Київ, вул. Сковороди, 2; Університет «Києво-Могилянська академія», 3-й корпус, вхід 2, кім. 121, тел. (044) 238-66-10.

В Ресурсному Центрі для викладачів англійської мови Посольства США можна придбати підручники з вивчення англійської мови та суспільствознавства США. Ці книги видаються Бюро у справах освіти та культури Державного Департаменту США і нараховують більше 80 найменувань підручників, методичних посібників для вчителів англійської мови та книги про американський уряд, історію, культуру і літературу. Більшість навчальних посібників були розроблені як додаткові матеріали з вивчення англійської мови, які доповнюють основний підручник. Їхня мета — зробити урок цікавішим і інформативнішим. Багато українських читачів знайомі з відеокурсом «Родинний Альбом США», який також було розроблено Бюро у справах освіти та культури Державного Департаменту США (в минулому — Інформаційна Агенція США). У нас є також аудіокурс, який доповнює «Родинний Альбом», це — «Tuning in the USA».

Матеріали та підручники для роботи в класі роблять акцент переважно на базових мовних навичках (сприймання на слух, усна англійська, читання, письмо) і на певних спеціалізованих сферах (англійська для спеціалістів, граматика, ідіоми) для тих, хто вивчає англійську мову на початковому, середньому та підвищеному рівнях.

Теми, обрані для вивчення, цікаві як для студентів, так і для викладачів. Уроки розроблено для забезпечення активної мовної практики для студентів будь-якої країни світу. В кожній книзі надається багато різноманітних вправ. Широкий спектр формату, змісту і врахування різних рівнів володіння мовою надає школам і університетам можливість вибору в підборі матеріалів для своїх програм.

Оскільки більшість назв у каталозі є самозрозумілими, то багато з поданих у розділі «Американська література і культура» підходять як для загальної інтегрованої мовної практики, так і для «Американських студій» / Курсів з суспільствознавства Америки.

Матеріали/ресурси для вчителя розроблені перш за все для навчання викладачів та вдосконалення їхнього професійного рівня. Ці матеріали вміщують базові тексти для читання та додаткові посібники з практичними корисними порадами з методики викладання. До деяких підручників та міні-постерів додаються аудіокасети.

Крім базового мовно-викладацького акценту в запропонованих матеріалах є і чималий культурний компонент. Це такі чудові книги, як «Свята в Америці», «Американська мозаїка», «Створюючи америку», «Відкриваючи Америку», «12 видатних американців» та багато інших, з яких можна дізнатись про різноманітність американської культури.

CLASSROOM TEXTBOOKS: AMERICAN LITERATURE AND CULTURE

About the USA	$2.20
American Life and Institutions (reader and reference)	$1.50
American Life and Institutions (new edition)	$3.45
American Patchwork (American Short Stories)	$2.60
American Perspectives: The U.S. in the Modern Age	$2.30
American Popular Music (pamphlet)	$0.70
American Dance (pamphlet)	$0.80
American Theater (pamphlet)	$0.70
American Film (pamphlet)	$1.00
Adventures of H.Finn	$1.45
Adventures of Tom Sawyer	$1.05
Autobiography of M.Twain	$0.75
Being People (anthology, advanced)	$3.00
Celebrate Holidays in the USA	$3.00
Crown of Eagles:Life Stories of Famous American Indians	$0.90
Declaration of Independence/The Constitution	$0.25
Design for Drama (adapted plays)	$0.70
Early American Reader (advanced reader and reference)	$5.55
Family Album, USA Classroom books 2-4	$2.00 each
Gift of the Magi and other stories by O.Henry	$1.05
Highlights of American Literature	$2.85
Historical Wall Maps of the USA	$0.50
Making America (advanced reader and reference)	$3.00
Nineteenth Century American Reader	$3.00
Outline of American History	$1.20
Outline of American Government	$0.80
Outline of American Geography	$1.00
Outline of American Literature	$0.70
Outline of American Economy	$1.00
Portrait of the USA	$0.60
Plays for Reading	$1.10
Red Badge of Courage by Stephen Crane	$1.20
Reader's Guide to Making America	$0.80
To Build a Fire and other stories by Jack London	$1.05
Twentieth-Century American Reader	$3.50
Teacher's Guide to U.S. Constitution	$0.55
United States System of Education	$0.50
We the People(American Constitution)	$0.50

CLASSROOM TEXTBOOKS: GRAMMAR

Changing Perspectives, book 1	$2.85
Changing Perspectives, book 2	$2.55
Changing Times, Changing Tenses (review of tense system)#	$1.60
Great Preposition Mystery, revised edition	$1.50

CLASSROOM TEXTBOOKS: IDIOMS

«Illustrated American Idioms»	$2.50
«Something to Crow About» Handbook of American Idioms	$1.10

CLASSROOM TEXTBOOKS: LISTENING/SPEAKING/READING/WRITING

Are You Listening? (Forum recordings)##	$1.30
Close-Up: A Photo-Motivational Text	$0.85
Day by Day #	$1.15
Developing Writing	$1.80
Dialogs for Everyday Use #	$0.80

Discover America (Advanced) ##	$5.45
Edgar Allan Poe: Storyteller ######	$1.50
Experiencing English #	$1.15
If You Feel Like Singing #	$1.30
Kaleidoscope (activities in speaking & writing, adv.)	$1.05
Letter Writing in English (intermediate level)	$0.70
Mind Speaks to Mind (essays, advanced)	$1.15
More Dialogs for Everyday Use #	$0.65
Old Favorites for All Ages: Songs #	$1.75
Portraits in Words (advanced level readings) #	$2.15
Success # # # (60 min.)	$2.50
Seven of Note (biographies) ##	$0.65
Talking English #	$2.40
The Way It Is (beginning listening) #	$0.90
Tuning in the USA volume 1 (radio plays) ####	$2.15
Tuning in the USA volume 2 (radio plays) ####	$2.15
Twelve Famous Americans (advanced level) #	$1.90
World English Student book (levels 1-6) #22 cassettes	$2.50 each
World English Workbook (levels 1-6)	$1.60 each
World English Teacher's book (levels 1-6)	$3.20 each
Varieties of American English #	$0.80

TEACHERS RESOURCE MATERIALS: TEACHING TECHNIQUES

Bright Ideas	$1.20
Children's Response (TPR)	$0.70
Creative Classroom Activities	$2.75
Effective Techniques for English Conversational Groups	$1.35
From Practice to Performance (Manual of ET workshops)	$1.50
Functional Approaches to Written Text	$2.25
Growing Up with English (teaching children)	$3.15
Landmarks of American Language and Linguistics,vol.I	$2.50
Landmarks of American Language and Linguistics,vol.II	$4.50
Lighter Side of TEFL (fun activities)#	$1.80
Responses to English for Specific Purposes	$2.30

TEACHER RESOURCE MATERIALS: MINI-POSTERS

Fotofile (conversation stimulation)	$3.50
Scenically Yours, USA (mini-posters)	$3.25
You See America (mini-posters)	$2.65

TEXTS ON ECONOMICS, SCIENCE AND TECHNOLOGY:

Economic Considerations (Advanced level textbook on applied economics)	$2.70
Language of Trade	$0.50
How About (science and technology) #	$1.30

NOTE: # means that book is accompanied with audiocassette(s). If you want to have a copy of the recordings, please bring blank cassette(s).

Початковій ланці — окремий суспільствознавчий курс (що нам підказує американський досвід)

Леонід РУДЕНКО,
випускник програми PIE-2001,
директор ЗОШ № 4 м. Ладижин Вінницької області

Мабуть, мало у кого зараз можуть виникнути сумніви щодо доцільності впровадження у програму початкової школи елементів громадянської освіти. Процес громадянського становлення підростаючого покоління складний та тривалий і починається з наймолодшого дитячого віку.

Однак, попри розуміння багатьма педагогічними теоретиками та практиками цього факту, питання впровадження громадянської освіти на рівні початкової школи, особливо, якщо говорити про це з погляду на зміст освіти, залишається відкритим. Не побоюсь сказати, що з точки зору тих вимог, які ставляться у нас до знань та умінь учнів початкової школи, наші діти до десяти років взагалі можуть майже нічого не знати про країну, в якій вони живуть. Якщо проаналізувати чинну зараз програму для початкової школи, її частину, у якій йдеться про вимоги до знань, умінь та навичок учнів, то виявиться, що діти повинні знати про комах та тварин, рельєф та його види набагато більше, ніж про суспільство та Україну.

Якщо поглянути на зміст нашої освіти для середнього шкільного віку, то і тут становище з громадянською освітою виглядає не краще. За винятком пропедевтичного курсу історії у п'ятому класі, який у нас намагаються звести до набору казочок про минуле. Практично до восьмого класу діти майже нічого нового не можуть дізнатися про свою батьківщину.

Звичайно мені можуть заперечити, вказавши на те, що наші читанки, деякі інші посібники буквально переповнені українознавчим матеріалом. Однак цей матеріал згідно діючої програми не є головним. Він є тільки засобом для відпрацювання навичок читання.

Здавалося, у цьому році камінь мав би бути зрушений з місця. Адже у нещодавно затвердженому новому Стандарті загальної початкової освіти наводиться чималий перелік знань про людину, суспільство та Україну, якими повинні оволодіти учні початкової школи. Проте зрушень немає. Поставивши завдання перед освітянами, розробники Стандарту нічого майже не сказали про шляхи та способи його виконання. Правда, перед початком цього навчального року до програми початкової школи були внесені певні зміни, у яких відбилися прагнення врахувати вимоги нового Стандарту. Однак вони стосуються тільки перших та других класів і носять далеко не у всьому переконливий характер.

Гадаю, що впровадження елементів громадянської освіти на рівні початкової школи гальмується у зв'язку з відсутністю єдності в поглядах на шляхи і способи її розв'язання. Зараз існує кілька точок зору на шляхи впровадження елементів громадянської освіти в практику роботи початкової школи. Однині представники педагогічної науки вважають, що елементи громадянознавства слід долучити до змісту інших предметів. Оскільки у початковій школі таких предметів небагато, мова може йти про включення громадянської освіти до програми читання. Інші гадають, що положення громадянознавчого характеру мають бути внесені до змісту ширшого інтегрованого курсу, який повинен включати в себе як знання про суспільство, так і знання про природу. Власне, ті програми, які були запропоновані до вивчення в перших та других класах на початку цього навчального року, і ґрунтуються на ідеї створення такого ось інтегрованого курсу. Ще дехто пропонує доповнити існуючі на рівні початкової школи курси чимось подібним до спецкурсів або курсів за вибором, у яких би окремо розглядалися ті чи інші питання громадянської освіти, інших галузей суспільного

життя. Наприклад, робляться спроби запровадження курсів з прав людини, валеології, правил дорожнього руху тощо.

Зупинимося коротко на кожній з наведених точок зору. Думається, що спроба включення елементів громадянської освіти до складу читання є прикладом легковажного ставлення до проблем впровадження громадянознавства. Адже вчитель при такому підході буде вважати елементи громадянської освіти чимось другорядним. Крім того, такий метод вкраплень елементів одного курсу в інший навряд чи дозволить побудувати зміст громадянознавства послідовно, що унеможливить систематичне вивчення учнями пропонованого предмету.

Ідея включення громадянознавчих положень до складу якогось більш широкого інтегрованого курсу, який повинен включати в себе знання про природу та суспільство, викликає сумніви з огляду на можливість та педагогічну доцільність побудови такого курсу. Сьогодні стало модним розробляти та впроваджувати в програму школи різні інтегровані курси. Але при цьому не завжди береться до уваги той факт, що будь-яка інтеграція може здійснюватися не довільно, а відповідно з певними педагогічними закономірностями. Однією з таких закономірностей є, гадаю, наявність якоїсь спільної основи у дисциплін, що інтегруються. Чи є така спільна основа в інтегрованому курсі, про який іде мова? Якщо і є, то дуже сумнівна. За такого підходу в рамках одного розділу спочатку мова може йти про комах, тварин, а потім про сім'ю і державну символіку. (Див. Початкова школа №8, 2001 р. с. 23). Про таку інтеграцію інакше, як словами народної приказки «на городі бузина, а в Києві дядько», не скажеш.

Навряд чи можна назвати продуктивними спроби створення окремих суспільствознавчих курсів, у яких би розглядалися окремі питання громадянської освіти. При цьому ігнорується вимога комплексного або цілісного підходу до організації змісту навчання, яка витікає з основних положень дидактики. Знання громадянознавчого характеру зависають у повітрі, оскільки вони не підкріплюються знаннями з інших сфер життєдіяльності.

Цікавим та повчальним у цьому зв'язку видається досвід щодо громадянської освіти на початковому рівні, накопичений у США. Там громадянська освіта молодших школярів також здійснюється в рамках окремого інтегрованого курсу. Але цей курс, на відміну від того, що пропонують деякі наші фахівці, інтегрує не все, а тільки комплекс знань про людину і суспільство, в якому вона живе. Тому і називається там цей курс суспільствознавство, або соціальні студії. У рамках цього курсу на найелементарнішому рівні інтегруються знання із соціології, історії, правознавства, економіки та інших суспільних дисциплін. Спільною основою даного курсу є людина і суспільство. При такому підході елементи громадянських знань подаються у комплексі з іншими суспільствознавчими знаннями, не порушується вимога комплексного підходу до організації змісту навчання.

Значний інтерес представляє досвід, накопичений у США щодо розподілу навчального матеріалу за віковими рівнями, а також побудови програм з суспільствознавства на рівні початкової школи.

Традиційною та поширеною концепцією, яка тривалий час закладалася в основу навчальних курсів з суспільствознавства для початкової школи, є концепція горизонтів, що розширюються (див. Гейл Мкіхрен «Особистість і світ. Соціальні студії в елементарній та середній школі», Бостон, 2001, С. 14). Згідно з цією концепцією дитина спочатку знайомиться з найменшими і найближчими до неї групами (соціологія): сім'я, сусіди, шкільний колектив, потім з поняттям міської чи сільської громади, поняттями народу, нації. У процесі цього ознайомлення вивчаються потреби людей, способи їх задоволення за допомогою виробничої діяльності (економіка), минуле груп (історія) тощо. Концепція горизонтів, що розширюються, почала впроваджуватися з середини тридцятих років минулого століття. Пізніше висувалися інші ідеї, які також впливали на формування навчальних планів та програм.

Серед них однією з найпоширеніших була концепція «спіральних програм». Вона передбачала повернення до матеріалу, що вже вивчався, на вищому рівні. Такий підхід відповідав загальнодидактичному принципові руху пізнання від абстрактного до конкретного.

Останнім часом у педагогічну практику США запроваджується нова концепція, яку американські фахівці називають «Особистість і світ». У ній синтезуються концепції горизонтів, що розширюються, та «спіральних програм».

Отже, американський досвід підказує, що і нам слід іти таким самим шляхом впровадження громадянської освіти у рамках окремого інтегрованого суспільствознавчого курсу. Навряд чи варто вишукувати щось краще і таким чином винаходити велосипед. Це зовсім не означає, що автор цієї статті пропонує копіювати американський досвід, переносити його повністю на український грунт. Слід взяти головне, що найбільше відповідає нашій системі організації освіти, пристосувати найважливіше до умов навчальної діяльності нашої школи. Так, зокрема, навряд чи варто запроваджувати інтегрований суспільствознавчий курс на рівні наших п'ятих та шостих класів, як це робиться у США. Однак існуючі у нас на цьому навчальному рівні суспільствознавчі предмети слід значно поліпшити, а також узгодити з суспільствознавчим курсом початкового рівня, якщо пропонована ідея буде взята до уваги.

Що нам може дати впровадження окремого курсу суспільствознавства на рівні початкової школи?

Перш за все, ми не будемо ігнорувати можливості, які містить даний курс для загального розвитку дітей. По-друге, впровадження у життя даного курсу сприятиме найоптимальнішій реалізації тих вимог, які містяться у Стандарті загальної початкової освіти. По-третє, будуть створені найоптимальніші умови для громадянської освіти молодших школярів. По-четверте, відкриються можливості для ширшого, систематичнішого і продуманішого застосування народознавчого матеріалу, формування почуття патріотизму, оскільки даний курс значною мірою є українознавчим. По-п'яте, до складу даного курсу можуть бути інтегровані ті предмети, які стосуються окремих сторін життєдіяльності і які раніше «зависали в повітрі». (Маються на увазі ОБЖД, права людини, правила дорожнього руху, моральні правила, знання про податки тощо). При цьому вдасться уникнути тих гіпертрофій та абсолютизацій, які часто виникали у нас щодо цих курсів під впливом різних кон'юнктурних обставин.

Звичайно, впровадження окремого суспільствознавчого курсу для початкових класів — річ не проста. Існує цілий ряд обставин, які можуть перешкоджати реалізації поставленої мети. Однією з найсуттєвіших є непідготовленість наших вчителів початкових класів до впровадження окремого суспільствознавчого курсу, інша полягає у відсутності потрібних підручників та програм. Нарешті, не можна скидати з рахунку й того, що багато фахівців не розділяють думки про необхідність запровадження окремого суспільствознавчого курсу, а є, певне, і такі, що просто не зацікавлені у такому впровадженні, оскільки мають певні наробки в галузі початкової освіти, які не збігаються з концепцією окремого суспільствознавчого курсу у початковій школі.

Гадаю, що проблема з кадрами не належить до розряду невирішуваних. По-перше, значна частина наших фахівців має достатню підготовку для того, щоб самостійно опанувати матеріал програми та курсу. По-друге, є чималі можливості для підготовки вчителів шляхом організації курсів на базі обласних інститутів удосконалення вчителів. Врешті, якщо навіть не достатньо підготовлений вчитель доб'ється реалізації не всіх поставлених завдань, а тільки половини, то це буде краще, ніж нічого.

Стосовно підручників та програм справа теж не така безнадійна, як це може видатися з першого погляду. По-перше, ніхто не забороняє відповідним органам організувати конкурс на написання та підготовку відповідних текстів. По-друге, я впевнений, що у нас уже є наробки з пропонованого курсу, які з тих чи інших причин не отримали належної підтримки. Противники ж нових ідей та концепцій завжди знайдуться, і їхній опір слід якось долати.

Громадянська освіта у викладанні шкільних курсів і позакласній роботі

Анатолій КОВТОНЮК,
випускник програми PIE-2001 року, координатор літньої школи-семінару в м. Житомирі, 28-30 серпня 2001 року

Проблема демократії не в тому, чи потрібна людям свобода, а в тому, наскільки вони здатні нею користуватися.
Алексіс де Токвіль

Винесені в епіграф слова були сказані видатним французьким філософом після повернення зі Сполучених Штатів Америки. Сказані як під враженням побаченого в цій країні, так і під впливом негараздів у Франції, викликаних втратою демократичних завоювань апатичною французькою громадою під час чергового контрреволюційного перевороту. На мій погляд, проблеми сучасної України перебувають у тій же площині — демократичний статус нашої держави, закріплений першою статтею Конституції, більшою мірою виявив нездатність пересічного громадянина скористатися проголошеними нею ж демократичними правами та свободами, а це, в свою чергу, спровокувало хвилю політичної збайдужілості у значної частини українства. Для того, щоб зрозуміти, як впливає політична байдужість громадянина на майбутнє держави, достатньо звернутися до сказаного вище.

Слова Алексіса де Токвіля символізували мету літньої школи-семінару «Громадянська освіта у викладанні шкільних курсів і позакласній роботі», яка відбулася в Житомирі 28-30 серпня нинішнього року за фінансової підтримки Посольства США в Україні, а також була організаційно підтримана Американськими Радами з міжнародної освіти (ACCELS) та Житомирським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти. Основна ж ідея школи полягала в поширенні набутого у США та адаптованого в Україні досвіду демократичної громадянської освіти випускниками програми освітніх обмінів «Partners in Education» з північно-західного регіону України. А це, на думку організаторів, сприятиме становленню мережі громадянської освіти в регіоні, що є запорукою невідворотності демократичних перетворень та інтеграції України в цивілізований світ. Терміни проведення школи-семінару збіглися з проведенням обласної педагогічної конференції не випадково, вони були погоджені з управлінням освіти і науки Житомирської облдержадміністрації з тим, щоб слухачами школи-семінару стали керівники методичних об'єднань учителів та адміністратори шкіл Житомирської області — учасники конференції. Тому є сподівання, що проблематика, порушена школою-семінаром, набуде поширення в поліському регіоні вже в цьому навчальному році.

Робота школи проходила в аудиторіях обласного інституту післядипломної педагогічної освіти і розпочалась із засідання круглого столу на тему:

«Досвід та перспективи розвитку громадянської освіти в північно-західному регіоні України». Учасниками засідання стали випускники програми PIE, науковці вищих навчальних закладів, представники управлінських структур освіти, журналісти місцевих ЗМІ та радіо «Свобода». Вели засідання проректор ОІППО Зоя Черниш та випускник програми PIE-2001, викладач Житомирського міського ліцею Анатолій Ковтонюк.

Розпочинаючи роботу круглого столу, п. Ковтонюк підкреслив, що виховання самосвідомого громадянина, активного та безпосереднього учасника суспільного життя є чи не найактуальнішим завданням сьогодення. Усі демократичні держави, їхні уряди зацікавлені у розвитку громадянської освіти, оскільки ефективне виконання громадянами суспільних функцій дозволяє приймати оптимальні політичні рішення, які б відповідали інтересам соціальної більшості, формує адекватний суспільному розвитку спільноти політичний курс, сприяє стабілізації політичної системи країни. Зацікавленість у громадянській освіті виявляють і самі громадяни, оскільки отримані знання допомагають відстоювати власні права, реалізовувати їх, не боячись за політичні наслідки, бачити перспективи та альтернативи самореалізації. Українське суспільство, задекларувавши демократичний вибір, потребує вишколу самосвідомих громадян, а отже, й організації громадянської освіти, яка на сьогодні розвивається вкрай нерівномірно. Затягнулося обговорення альтернативних концепцій громадянської освіти, потуги громадських організацій зорганізувати мережу комунікаційних засобів громадянської освіти не знаходять належної підтримки з боку дер-

жавних структур. У подібній ситуації опинилися і випускники освітніх програм, фінансованих американським урядом. Неоціненний досвід, здобутий ними у Сполучених Штатах, залишається в більшості випадків непоміченим, невитребуваним. Нинішня школа-семінар, що стала можливою завдяки наявності в освітніх структурах людей, які переймаються проблемами громадянознавства, має бути взірцем об'єднання зусиль педагогічної громадськості й управлінських структур у досягненні спільної мети — створенні мережі громадянської освіти в Україні.

Схвально оцінила ініціативу випускників програми PI E та його підтримку американською амбасадою в Україні проректор ОІППО Зоя Черниш. Вона наголосила на необхідності тіснішого співробітництва галузевих інститутів з випускниками обмінних освітніх програм, що сприятиме більш інтенсивному впровадженню в навчально-виховний процес громадянознавчих курсів, демократичних навчальних технологій, адже на сьогодні ці процеси перебувають в стадії становлення як в регіоні, так у цілому і по Україні.

У виступах випускників програми PIE підкреслювалась думка про те, що необхідно практикувати такі форми поширення набутого досвіду громадянської освіти, які б дозволяли довести його до провінційного вчителя, який в умовах відсутності телекомунікаційних засобів опиняється осторонь перспективних освітніх процесів. Оптимальними формами такої діяльності могли б бути подібні школи-семінари, використання друкованих та електронних ЗМІ. А поширювати є що. Зокрема, Світлана Куриш (м. Чернівці) говорила про програму формування системи батьківського самоврядування, яка розробляється в Чернівецькому ОІППО, в якому вона працює.

Практичним досвідом використання програми «Лідерство в дії» в урочній та позаурочній роботі готова поділитися випускниця програми TEA Людмила Арютова (м. Житомир).

Невід'ємною частиною громадянської освіти мають бути ЗМІ, які мають поширювати передовий досвід громадянської освіти, а також займатися нею безпосередньо. На думку Інни Самойлюкевич (м. Житомир), інертність регіональних ЗМІ є однією з причин того, що нові демократичні технології навчання іноземним мовам, які практикуються в Житомирському педагогічному університеті (студентський «Методичний театр»), не відомі вчительському загалу.

Лариса Забелло (м. Житомир) підкреслила, що нині набуває поширення практика «введення» окремих елементів громадянської освіти адміністративними методами. Показовим у цьому плані є спроба запровадити в навчально-виховний процес практику учнівських парламентів без урахування особливостей навчальних закладів, рівня демократичності навчального процесу в ньому. Такий шлях лише дискредитує громадянську освіту, він заперечує її комплексність.

А Тетяна Бурнашева (м. Луцьк) говорила про позитивний досвід громадянської освіти засобами учнівського самоврядування — про «гімназійну республіку» в Луцькій міській гімназії, яка створена і діє тільки завдяки ініціативі «знизу». Шкода лише, що і на Волині такі приклади не є масовими.

Опираючись на багатолітній досвід директора школи, Леонід Руденко (м. Ладижин, Вінницька обл.) підкреслив, що самі ідеї громадянської освіти з розумінням сприймаються на рівні обласного центру, а по мірі віддалення від нього головною проблемою для вчителя стає ремонт класу, а не виховання громадянина. Тому без належної матеріальної підтримки, або ж без реформування системи фінансування освіти наші потуги можуть завершитися поразкою. Немале значення має також і громадянська освіта... вчителя, адже лише вчитель-громадянин може виховати громадянина-учня.

Які б технології виховання громадянина ми не пропонували, вони не досягнуть результату, якщо не будуть зорієнтовані на досягнення успіху, позитивного результату, вважає Анжела Макаренко (м. Тернопіль). Саме ця риса американської системи освіти дозволила успішно практикувати в США навіть ті виховні технології, від яких радянська освіта відмовилась як від «неперспективних». Ми ж значною мірою успадкували «негативне» ставлення до освітніх технологій, бо як інакше зрозуміти критиканське ставлення окремих «методистів» до демократичних технологій навчання.

Марія Ростоцька (м. Тернопіль) переконана в тому, що невід'ємним складником громадянського виховання є громадянська активність усіх учасників навчально-виховного процесу. Вона має виразитися через створення громадських організацій в учнівському, батьківському та вчительському середовищі. Такі паростки у Тернополі вже є, варто лише підтримати ці ініціативи або ж просто не заважати цим процесам.

Викладач правознавства з Новоград-Волинська Павло Ліневич ознайомив присутніх з результатами соціологічного дослідження про стан громадянської освіти в регіоні, які не лише підтвердили висновок про те, що вона перебуває в зародковому стані, але й про те, що її актуальність сьогодні важко переоцінити.

Дуже важливо, щоб практичний досвід випускників освітніх програм став підставою для внесення змін у змістовну частину шкільних підручників, відзначив співробітник Інституту педагогіки АПН

України Володимир Поздняков (м. Київ). Адже випускники є вчителями історії, правознавства, іноземної мови, а отже, їхній досвід — не що інше, як доказ того, що громадянська освіта — це не прерогатива якогось одного предмету, а система підходів, принципів, методів навчання і виховання. Крім того, перспективним вбачається і створення збірника методичних рекомендацій випускників для вчителів, розробка програм і посібників.

Доцент кафедри історії Інституту підприємництва і сучасних технологій (м. Житомир) Андрій Синицький відзначив, що сьогоднішнє засідання підтвердило наявність солідного ресурсу громадянської освіти в регіоні, який до цього часу залишався в тіні. Тепер настав час правильно ним розпорядитися.

Методист кафедри психології ОІППО Євгенія Клевцова наголосила на тому, що кожна соціальна система має власну систему самозбереження. Історичний досвід показує, що США її знайшли, тепер настав час України. Спираючись на власні ресурси, не відмовляючись від досвіду цивілізованих країн, Україна має виробити власну систему навчання учня самоврядовуватися, самонавчатися, самозберігатися тощо.

Підводячи підсумки засідання, ведучі відзначили високу активність учасників, висловили сподівання, що найкращим результатом літньої школи-семінару стане реальне зростання активності педагогічної громадськості Житомирщини на теренах громадянського виховання молодого покоління.

Другий і третій дні роботи школи-семінару проходили в сесійному режимі, по три пари занять у чотирьох групах. Заняття проводили випускники програми PIE, а також учителі-тренери Асоціації «Доба» і координатор проекту «Мережа громадянської освіти». Отже, про все по черзі.

Роль заспівувача взяв на себе координатор школи-семінару Анатолій Ковтонюк, оскільки група «Суспільні дисципліни» розпочинала перший сесійний день. Темою його заняття стали «Інтерактивні методи викладання суспільних дисциплін — засіб громадянської освіти». Крім викладення основних завдань громадянської освіти та визначення основних напрямків громадянського виховання у процесі викладання суспільних дисциплін, слухачі (а ними стали шістнадцять учителів-методистів) виступили в ролі учнів у процесі демонстрації фрагментів занять із курсу «Права людини» («Право на національну ідентичність») та курсу «Основи правознавства» («Громадянські права»).

Заняття на тему «Громадянська освіта як навчальна дисципліна» провела вчитель-тренер Асоціації «Доба» Лариса Середяк (м. Львів). Високий темп, широке використання наочних матеріалів, практична демонстрація «демократичного уроку», стимуляцій, групової роботи отримали найвищу оцінку слухачів.

Можливості світу телекомунікаційних технологій у громадянській освіті продемонструвала координатор проекту «Мережа громадянської освіти» в Західній Україні Ніна Ржевська (м. Львів) на занятті «Використання Інтернет-ресурсів у громадянській освіті». Новизна інформації, знайомство з незнайомим для більшості слухачів світом Інтернету стало характерною рисою цього заняття, яке на прохання вчителів було продовжене майже на годину. А роздатковий матеріал став їм вдалим додатком і винагородою.

Одночасно з роботою цієї групи частина випускників програми PIE, на прохання адміністрації ОІППО, провела круглий стіл на тему «Громадянська освіта в США очима українського вчителя» за участі методистів усіх кафедр інституту. Про гостроту й актуальність обговорюваних питань свідчив той факт, що замість передбачених двох годин робота тривала майже чотири години і принесла задоволення всім учасникам.

Перший сесійний день запам'ятався випускникам освітніх програм з інших міст ще й тим, що господарі організували для них екскурсію в Музей космонавтики і будинок-музей С.П.Корольова. І, не зважаючи на те що можливості нашого музею не можуть змагатися з аерокосмічним музеєм у Вашингтоні, всі переймалися почуттям гордості від того, що провінційний Житомир дав світу імена родоначальників космонавтики Кибальчича і Корольова. Чим не практичний засіб громадянського виховання? А те, що тримається музей на ентузіазмі його працівників, хіба не формує почуття громадянської гордості за них і громадянського сорому за ставлення влади до громадянських святинь?

Другий сесійний день порозводив учасників школи по різних групах. Заняття в групі «Англійська мова» розпочала Людмила Арютова, яка з перших хвилин захопила слухачів (методистів з іноземної мови) активними заняттями, прагнучи показати, як слід виховувати навички лідера на уроці англійської мови («Лідерство в дії»).

Світлана Куриш запропонувала колегам ціле розмаїття форм громадянського виховання, які вона адаптувала у власній роботі після відвідин США («Форми громадянського виховання на уроках англійської мови»).

Як можна виховувати громадянина через навчальні форми взаємодії на уроках англійської мови, демонструвала на практиці Лариса Забелло («Громадянознавство на уроках англійської мови: навчання через взаємодію»).

Група «Адміністраторів шкіл» у цей же час з'ясовувала шляхи впровадження громадянської освіти через виховну роботу в школі, яка на сьогодні перебуває в сирітському стані внаслідок невизначеності виховних орієнтирів в освітній політиці. Головний акцент заняття («Виховна робота в школі і громадянська освіта») Анатолій Ковтонюк сфокусував на вислів першого президента США, сказаний ним після проголошення незалежності: «Тепер головним завданням держави є виховання громадянина». Наскільки актуальним став цей вислів для України зараз, через десять років її незалежності! Ідея виховання громадянина через практичну суспільну діяльність була розвинена автором на наступному

занятті «Формування активної громадянської позиції через шкільне самоврядування», де поряд з екскурсом в історію самоврядування були розглянуті нормативні основи і конкретні шляхи його становлення як в американській школі, так і в українській.

А завершилося висвітлення проблеми громадянського виховання через виховну роботу заняттям на тему: «Соціальне проектування як форма громадянської освіти», яке провела вчитель-тренер Асоціації «Доба» Наталя Голосова (м. Львів). Крім розгляду самого поняття «соціальне проектування», тренер залучила слухачів до практичного оформлення соціального проекту, практично продемонструвавши ефективність і соціальну значимість такої форми виховної роботи.

І, нарешті, група «Дошкільне виховання і початкова школа», в якій методисти початкової школи мали змогу ознайомитись з «Концептуальними основами громадянознавства в початковій школі» у викладі та баченні Леоніда Руденка, який не перший рік працює над цією тематикою, а вивчивши досвід американської школи, збагатив концептуальні основи новими барвами.

Далі з новими підходами до проведення занять у початковій школі виступила Наталя Голосова («Демократичний урок у початковій школі», яка ознайомила слухачів з принципами проведення демократичного уроку і навіть залучила їх до розробки фрагменту такого уроку.

А Лариса Денисюк (PIE-2000, м. Житомир) опрацювала на практичному занятті технологію вирішення конфліктів у початковій школі та запропонувала слухачам практичні поради щодо використання елементів громадянської освіти в дошкільному вихованні та початковій школі («Елементи громадянської освіти в початковій школі»).

Протягом двох сесійних днів заняття відвідали 78 слухачів, які залишились задоволеними як організацією, так і змістовною частиною проведених занять, що підтвердило і вибіркове опитування слухачів, проведене після закінчення занять у всіх групах. З 38 опитаних 31 оцінили роботу школи-семінару на «відмінно», а 7 — на «добре». Серед побажань і пропозицій опитувані запропонували:

«частіше проводити подібні семінари» — 28 чол.;

«включити семінар в курси підвищення кваліфікації» — 5 чол.

Слід відзначити, що подібну оцінку роботі дали і самі учасники семінару, і керівництво обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, й управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації, які погодилися з тим, що досвід, набутий випускниками програм освітніх обмінів, має отримати найширший розголос. Він є тим ресурсом, який дає поштовх активізації пошукової роботи вчительства в регіонах у напрямку демократизації навчального процесу. Цей матеріал пишеться через три тижні після закінчення школи-семінару, а до автора і сьогодні звертаються колективи шкіл Житомира і районів області з проханням провести виїзні семінари випускників. А тому хочу звернутися до колег-випускників: спілкуймося, йдемо до вчительства і говорімо про себе, не чекаючи, поки нас запросять, інакше всі ті наміри «перевернути світ», з якими повертався з Америки чи не кожен із нас, пропадуть даремно. І, нарешті, виконуючи доручення 12 випускників PIE — учасників школи-семінару в Житомирі, хочу опублікувати текст звернення до колег:

Ми, випускники програми американського уряду «Партнери в освіті», учасники регіональної літньої школи-семінару в м. Житомирі, на завершення своєї роботи хочемо констатувати широкий інтерес педагогічної громадськості до ідей громадянської освіти, до нових технологій навчання та виховання, до передового досвіду американських педагогів, що яскраво висвітлилося в ході роботи вищевказаної школи. Проведені заняття з керівниками методичних об'єднань учителів, круглі столи з громадянознавчої тематики, гострі дискусії та обмін думками лише підтвердили нагальну необхідність активізації діяльності випускників програми PIE, поширення набутого ними в США педагогічного досвіду, пошуку нових ідей у співробітництві з американськими колегами. Ми також дійшли висновку щодо необхідності організаційного об'єднання в асоціацію випускників програми PIE, що стане конкретним прикладом поширення демократичних інституцій в середовищі педагогів. Діяльність такої інституції, на наш погляд, сприятиме зростанню педагогічної майстерності педагогів, об'єднанню зусиль у розробці нових програм і громадянознавчих курсів, які ми готові впроваджувати в навчальний процес. Окремі такі програми були обговорені і підтримані під час роботи школи-семінару. Нарешті, в наявності таких інституцій зацікавлені й установи післядипломної педагогічної освіти, вбачаючи в них дієвий механізм акумулювання і поширення передових педагогічних технологій, розробки і втілення педагогічних проектів, що також було підтверджено в Житомирі. А школи-семінари мають стати постійними, як дуже вдала форма діяльності асоціації випускників. Через «Вісник шкільних обмінів» звертаємося до випускників програми PIE різних років з проханням висловити свою позицію з даного питання, що можна буде розцінювати як підготовчий етап до проведення установчої конференції.

З побажаннями успіхів, учасники Першої школи-семінару «Громадянська освіта у викладанні шкільних курсів та позакласній роботі» в м. Житомирі, випускники програми PIE: Басова Наталя (Хмельницький), Бурнишева Тетяна (Луцьк), Денисюк Лариса (Житомир), Забелло Лариса (Житомир), Зінченко Юрій (Хмельницький), Козємчук Василь (Івано-Франківськ), Куриш Світлана (Чернівці), Макаренко Анжела (Тернопіль), Ростоцька Марія (Тернопіль), Руденко Леонід (Ладижин), Самойлюкевич Інна (Житомир).

P.S. Висловлюю щиру вдячність за підтримку і допомогу в організації Першої літньої школи-семінару в м. Житомирі пп. Марті Переймі та Наталії Єремєєвій.

Програма «Демократичні гранти» для Донецької, Дніпропетровської, Луганської та Запорізької областей.

Відділ преси, освіти та культури Посольства США в Україні запрошує Вас взяти участь у конкурсі проектів в рамках програми Демократичних грантів для **недержавних та неприбуткових організацій (НПО)** Донецької, Дніпропетровської, Луганської та Запорізької областей.

Програма Демократичних грантів (слово «грант» вжито в сенсі «цільової, безповоротної фінансової допомоги») спрямована на підтримку перспективних проектів, призначених сприяти демократичним перетворенням в Україні. Програма Демократичних грантів для українських НПО доповнює інші програми, фінансовані коштом уряду США з метою надання технічної допомоги Україні, й визнає пріоритетну роль НПО в розвитку громадянського суспільства.

Загальний бюджет програми складає близько 150 000 доларів США.

Існують єдині вимоги та єдина аплікаційна форма для подання заяв на участь у конкурсі проектів за програмою Демократичні гранти.

Перелік найбільш типових неприбуткових недержавних організацій (НПО)

Розглядатися будуть тільки проекти українських недержавних неприбуткових організацій у більш вузькому розумінні, себто таких, що не належать до категорії державних органів, установ та організацій, політичних партій та професійних спілок, а також релігійних організацій.

Серед українських недержавних неприбуткових організацій, що можуть брати участь у конкурсі проектів є громадські організації (асоціації), благодійні фонди, аналітичні центри, організації громадського самоврядування населення, кооперативи споживачів тощо.

Організація, що подає проектну заяву, повинна за своїм статусом належати до категорії недержавних та неприбуткових організацій, а також бути зареєстрованою в Україні як об'єднання громадян або благодійний фонд.

Розмір грантів

- Максимальна сума гранту становить 24 000 доларів США .
- Середній розмір грантів складає від 5 000 до 15 000 доларів США.

Формула виплати коштів гранту

Кошти гранту, наданого Посольством США в Україні, будуть виплачуватись за формулою 80 % + 20 %, з яких 80% організація отримає окремими частинами згідно графіку запланованих заходів протягом терміну реалізації проекту. Решту 20 % організація зможе отримати як відшкодування після реалізації усіх запланованих заходів та за умови успішного виконання проекту й звітування за 100% коштів гранту.

Витрати по проекту не можуть розпочатися раніше підписання грантової угоди з переможцями конкурсу.

Внесок організації

Рекомендовано, щоб організація робила власний внесок (мінімум 10% від загальної вартості проекту) й шукала співфінансування проекту, поданого на конкурс грантів, серед інших західних організацій, що надають технічну допомогу Україні. Власний внесок організації полягає або у фінансуванні окремих частин проекту за рахунок власних ресурсів, або в іншій формі, такий як оплата роботи працівників, волонтери, витрати на офіс, надання приміщень під проведення тренінгів тощо.

Оцінка поданих проектів

Рішення щодо фінансування проектів ухвалюватиметься Посольством США в Україні та Державним департаментом США у Вашингтоні. Рішення щодо фінансування стає відомим приблизно через два місяці після останнього терміну подання аплікаційної форми.

Прохання взяти до відома, що підписання грантових угод з переможцями конкурсу відбувається приблизно через два місяці після останнього терміну подання аплікаційної форми.

Термін реалізації проекту

Проект має реалізовуватись в Україні. Термін виконання проекту не повинен перевищувати 12 місяців.

Тематичні пріоритети програми Демократичних грантів

1. **Захист прав людини:** захист основних прав та свобод громадян України, визначених у Конституції (політичних, громадянських, культурних, релігійних, соціальних та економічних (*проекти надання соціальної допомоги не розглядатимуться)), захист прав етнічних меншин, здійснення моніторингу за порушенням прав людини тощо.
2. **Верховенство права:** реформа в різних галузях права, надання юридичних консультацій/юридичні клініки (включно з питань оподаткування організацій), підтримка діяльності правозахисних груп тощо.
3. **Розвиток третього сектору:** підтримка проектів ресурсних центрів для НПО, робота з волонтерами, питання організаційного менеджменту, стратегічного планування тощо.
4. **Громадянська освіта:** програми в галузі правової та громадянської освіти, а також програми, що сприятимуть усвідомленню прав людини, заходи, спрямовані на встановлення довіри, запобігання конфліктам і

посередництво у їх вирішенні, громадське виховання, взаємну толерантність та повагу в суспільстві з багатонаціональною культурою за допомогою викладання історії, гуманітарних наук, суспільних наук та культури.

5. **Реформи в галузі економіки:** розвиток малого та середнього бізнесу, реформування аграрного сектору тощо.
6. **Підтримка громадських ініціатив:** публічні слухання з актуальних проблем з життя місцевих територіальних громад; просвітницькі програми, зокрема з виборчої тематики (*але не агітація чи партійна передвиборча пропаганда), ознайомлення громадян з процедурами та механізмами прозорості роботи державних органів влади та посадових осіб національного й місцевого рівня тощо.

Деякі типові види діяльності, що підлягають фінансуванню, охоплюють вказані нижче заходи, але не обмежуються ними:

1. Конференції або тренінги прикладного характеру (з чітко визначеними результатами, аудиторією та програмою заходів), що доповнюють ширші цілі проекту. Ці заходи можуть передбачати друк відповідних матеріалів з актуальної тематики (розглядатимуться лише проекти друку україномовних видань з чітко окресленою читацькою аудиторією та зазначенням каналів розповсюдження; проект, що подається на конкурс, повинен містити резюме пропонованого видання, а також зміст/тематичний покажчик, якщо це книжкове видання).
2. Проекти з інформування громадськості/ громадські слухання.
3. Робочі групи (з чіткими завданнями та подальшою діяльністю) тощо.

Деякі типові види діяльності, що не підлягають фінансуванню, охоплюють вказані нижче заходи, але не обмежуються ними:

1. Міжнародні відрядження/поїздки на міжнародні конференції
2. Одноразові конференції (якщо вони не є частиною більшого проекту)
3. Академічні або аналітичні дослідження (якщо вони не є частиною більшого проекту), а також дослідження в галузі культури
4. Стипендії
5. Поточні витрати організації та ремонтні послуги
6. Придбання меблів та аксесуарів для оздоблення офісного приміщення
7. Придбання автомобілів
8. Завершена діяльність
9. Надання медичних послуг, проведення медичних та психологічних досліджень/клінічних експериментів
10. Презентації заходів у сфері культури та відпочинку, клуби за інтересами
11. Міжнародні програми освітніх обмінів/професійних стажувань
12. Гранти іноземним громадянам чи закордонним організаціям
13. Проекти комерційного характеру
14. Проекти, підпорядковані владним/партійним інтересам чи інтересам однієї особи
15. Передвиборча агітація
16. Проекти надання соціальної допомоги
17. Стартова підтримка новоствореним організаціям
18. Мовні курси тощо.

Мова заповнення аплікаційних форм

Аплікаційна форма повинна бути заповнена українською мовою.

Аплікаційна форма повинна бути надрукована на комп'ютері (мінімальний розмір шрифту — 11) або на друкарській машинці). Аплікаційні форми, заповнені від руки, не розглядатимуться.

Телефон для довідок: (044) 490-40-00

Електронну версію цих матеріалів Ви можете отримати з мережі Internet на сторінці Відділу преси, освіти та культури Посольства США — **http://www.usinfo.usemb.kiev.ua** або електронною поштою: **demgrant@usinfo.usemb.kiev.ua**

Термін подання проектів

Проекти НПО повинні бути надіслані поштою або подані особисто до Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні й повинні надійти за призначенням до 2 листопада 2001 р.

«ПАРТНЕРИ В ОСВІТІ»

Володимир ПОЛІЩУК,
директор загальноосвітньої школи № 15 м. Ужгород, випускник програми PIE

Програма «Партнери в освіті» працює на теренах України вже кілька років. Цю програму здійснює Бюро у Справах освіти та культури Держдепартаменту США, адмініструє програму організація Американські Ради з міжнародної освіти: ACTR / ACCELS (American Councils). Про програму я дізнався з преси і взяв участь у конкурсі для практичного знайомства з системою освіти та вивчення проблеми громадянської освіти й громадянського виховання у США. Мені було дуже приємно, коли в кінці червня 2000 року мені повідомили, що я став одним із 20 національних переможців.

Програма поїздки до США розрахована на 7 тижнів. Нею було передбачено ознайомлення із системою освіти США, впровадження нових освітніх технологій, знайомство із викладанням основ громадянства, практичні заняття безпосередньо в середніх школах, лабораторні роботи з психології, конфліктології, слухання лекцій провідних педагогів світу на базі університету Цінціннатті (штат Огайо), екскурсійну програму. Перший тиждень перебування в США був присвячений орієнтації в освітньому просторі країни. Багато уваги було приділено громадянському вихованню, громадянській освіті. Ми мали змогу відвідати Білий Дім, Бібліотеку Конгресу США, Національний архів, Меморіал Лінкольна, помістя Джорджа Вашингтона, Музей світового мистецтва тощо.

Після тижня роботи та знайомства у Вашингтоні ми поїхали в м. Цінціннатті (штат Огайо), що має 2 млн. населення. Воно знаходиться приблизно 600 км на захід від Вашингтона. Тут для нас було передбачено відвідування лекцій Цінціннатського університету та безпосереднє стажування з питань Громадянської освіти у школах міста. Я спостерігав, як проходить освітній процес у школі Мадейра Хіл. Це навчальний заклад для учнів 9-12 класів, у якому навчається 680 студентів. Що здивувало? Це те, що єдиних стандартів освіти у США немає, а кожен штат розробляє свої стандарти, навчальні плани, які розраховані на школяра, чітко враховують індивідуальні можливості учнів, запити учнів і батьків. Фактично встановленням стандартів освіти займається управління освіти штату (на зразок наших інститутів післядипломної освіти педагогів).

Одним із стрижневих моментів при відвіданні американських шкіл було спостереження за зайнятістю учнів, копіткою роботою вчителів, добрим позитивним мікрокліматом в школі, комп'ютеризацією всіх навчальних кабінетів, чудовим шкільним обладнанням. За статистикою кожна друга американська сім'я має комп'ютер. Учні практично з першого класу вміють працювати в Інтернеті, причому у них він для шкіл безплатно. На сьогодні це вже є необхідністю. Адже найновішу інформацію можна отримувати, завдяки чуду техніки, не виходячи з класного приміщення. Так, у комп'ютери школи закладено тематику й орієнтовні тести з кожного навчального предмета, що дає можливість учням якісно підготуватися до атестації, яку проводить учитель найближчим часом.

Система базової освіти США триступенева. Тому і школи розподілені за трьома віковими категоріями (початкова, неповна середня, повна середня школи).

З 9-го класу учні мають право самостійно вибирати предмети, які їм необхідні в майбутньому для здобуття професії, причому залишаються обов'язковими англійська мова, математика, історія США. На основі цього формуються групи, і таке поняття, як клас, дуже відносне. Система освіти США грунтується на навчанні індивіда, особи. У школі навіть розробляється програма під кожного учня, що для нас поки що нереально.

Цікава деталь: під час уроків двері кабінетів постійно відчинені. Це стимулює і вчителя, й учня. В одному навчальному закладі навчаються діти з фізичними та розумовими вадами, і школа створює всі умови для того, щоб вони почувалися комфортно.

Взагалі, американська система освіти полягає в тому, що вчитель повинен постійно доводити учням, для чого вивчається той чи інший матеріал, постійно мотивувати його необхідність у майбутньому. Американці спрямовують своїх дітей до практики. Ми вчимо, як має бути, а вони — як є.

Які найважливіші освітні завдання у США я зміг побачити ?

Це:

- забезпечення дошкільної підготовки кожної дитини;
- високий рівень вступу випускників шкіл у вищі навчальні заклади;

- забезпечення компетенції освітнього рівня з основних предметів випускниками школи трьох ступенів;
- прагнення бути першими у світі з комп'ютеризації та математики;
- забезпечення високим рівнем знань із громадянської освіти;
- упровадження новітніх освітніх технологій у навчально-виховний процес.

Як такої, окремо виділеної позакласної роботи в школі немає. Нею пронизано весь навчальний день, який розпочинається о 7.30 і закінчується о 15.30. Привозять дітей у школу спеціальні автобуси. Причому учні кожної паралелі приїздять в окремих автобусах. Учителі не мають права їхати з учнями. Ці ж автобуси розвозять дітей по домівках, де їх зустрічають батьки. Відповідальність за життя і безпеку дітей повністю покладена на водія. Оплату за автобуси проводять органи місцевого самоврядування.

В американських школах п'ятиденка. А субота служить для проведення різних позакласних і позашкільних заходів за бажанням учнів. У цей день проводяться спортивні змагання, конкурси, відвідання музеїв тощо. Щоп'ятниці проводяться змагання з американського футболу між школами. Це дійсно спортивне свято. Учні прагнуть до перемоги. Матчі широко висвітлюються у місцевій пресі та на телебаченні.

Питання громадянського виховання вивчається у школі з 1 по 12 клас. Це наскрізний курс, а не окремий предмет. Наприклад, для учнів молодших класів є підручник-довідник «Живемо та вчимося разом за законами». Це чудова книжка із малюнками, кросвордами, загадками, яка в доступній формі написана для дітей і вчить їх жити та вчитися за законами. Американські діти чудово знають свої права і вміють ними користуватися, причому чітко дотримуються і своїх обов'язків. Я помітив високий патріотизм серед дітей. Вони всі горді, що вони американці, незважаючи на те, звідки їхній родовід. Важливо, що вони громадяни своєї країни. Велика повага до державної символіки, але при цьому вони дуже люблять критикувати свій уряд, своїх політиків. У школі проводять вибори президента. Учні вчаться на цьому і обирають свого учнівського президента, який потім розповідає, що б він зробив, якби став президентом. Через гру діти вчаться політиці, ставлячись до цього досить свідомо.

Місце і роль учителя в системі освіти США.

Професія педагога є однією із 10 престижних у США. Зарплата вчителів порівняно невисока, але дозволяє належати до середнього класу інтелігенції. Причому в штаті Огайо держава оплачує за вчителя медичне страхування, а також соціальні відпустки. До їхньої думки громадськість прислухається. Американські педагоги відчувають, що вони необхідні своїй державі та громадськості. Вони постійно вчаться, вдосконалюють свій фаховий рівень, який впливає на оплату їхньої праці. Учитель забезпечений фаховою літературою в достатній кількості. Широко практикує використання комп'ютера в своїй діяльності.

Бюджет школи нараховує кілька мільйонів доларів: 75 % йде на оплату праці вчителів, біля 15 % — на утримання школи, 5 % — на придбання інвентаря, 5 % — на поточні витрати. Американці вміють залучати спонсорів до фінансування освіти. Я, наприклад, був приємно вражений, коли на засіданні виконкому міста Цінціннатті бізнесмен подарував на розвиток школи 1 млн. доларів, а для американців це нормальне, зрозуміле явище. Мер міста подякував, і далі засідання продовжувалося в робочому режимі.

Що дало мені стажування у США?

У першу чергу я ознайомився із системою освіти на практиці, я відчув режим шкільного життя, бачив і спостерігав за освітнім процесом безпосередньо на місці.

Це дало мені можливість ознайомитися:

- із концепцією та основами освіти від дитячого садка до внз;
- системою громадянської освіти та громадянського виховання;
- державним ставленням до освіти та її фінансуванням;
- системою планування навчальної діяльності;
- проведенням тестування з основ наук;
- формами позакласної та позашкільної діяльності учнів;
- системою перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Реалізація набутих знань.

Аналізуючи побачене і почуте під час стажування, намагаюся на основі Національної «Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності» створити навчально-методичне забезпечення курсу громадянської освіти для школи II-III ступенів. Групою педагогів нашої школи вже створені такі напрацювання для учнів 9-х класів. Розроблено Проект програми курсу громадянської освіти (38 год.) Крім того, впроваджую в практику своєї роботи освітню технологію особистісно зорієнтованого навчання при вивченні математики, разом із педагогічним колективом працюємо над упровадженням кооперованого навчання.

Перший рік — перші переможці: Суспільна акція школярів України «Громадянин»

Багато корисних справ здійснюється в наші дні для розбудови Української держави. Проте більшість з них здійснюється на перспективу, а всі ми так не любимо довго чекати, і всі ми хочемо жити у демократичній стабільній квітучій державі вже нині.

Тому саме Суспільна акція школярів України «Громадянин» дає можливість робити конкретні кроки вже сьогодні, не чекаючи завтрашнього дня. Вона вчить як змінювати своє життя на краще, розбудовувати власне довкілля, вирішувати самим і примушувати вирішувати інших. Ми маємо те, чого не мали наші батьки та прадіди — молоду незалежну демократичну державу, яку будуватимуть молоді, ініціативні, активні, енергійні люди.

Майбутнє нашої країни залежить не лише від політиків, не від тих, хто знаходиться при владі, а від нас, бо саме нам, молодому поколінню, через кілька років належить реалізовувати ті програми, проекти, ідеї, що закладаються сьогодні. Саме від нас залежить, в якій державі ми будемо жити, яку Україну ми побудуємо.

Ті проекти, які зробили учні всієї України - учасники Акції «Громадянин», свідчать про глибоке розуміння ними проблем перехідного періоду нашої країни. І якщо зібрати їх усіх разом, то ми отримаємо чудову програму соціально-економічного розвитку України, яку б могла використати Верховна Рада, уряд, Президент, органи місцевого самоврядування.

В Акції брали участь команди учнів загальноосвітніх закладів України віком 12-16 років, а також дитячих і молодіжних громадських організацій, зацікавлених в тому, щоб зробити свій особистий внесок в поліпшення життя суспільства у своєму селищі, районі, місті, регіоні, країні.

На адресу оргкомітету Акції «Громадянин — 2001» надійшло 392 учнівські проекти з різних регіонів України, над якими працювало 4219 учнів.

Дорослі (педагоги освітніх закладів, наставники дитячих громадських організацій і об'єднань) брали участь в Акції на правах консультантів, експертів, членів журі.

Беручи участь в Акції, учнівські команди виявляли актуальні проблеми на рівні навчального закладу (юнацької організації), мікрорайону, села, району, міста тощо і пропонували можливі варіанти їх вирішення.

Досліджуючи сутність проблеми, команди збирали різноманітну інформацію, матеріали, документи, на основі яких розроблявся соціальний проект.

Подання учнями проектів на місцевому рівні супроводжувалися усними презентаціями, на які запрошувалися представники органів місцевого самоврядування, урядових структур, громадських організацій, місцева преса.

Працюючи над розв'язанням місцевих проблем, школярі не лише акцентували увагу громадськості до них, але й нерідко здійснювали реальні кроки на шляху їх практичного розв'язання. У більшості випадків інформацію про учнівські проекти було опубліковано у місцевій пресі.

Експертна оцінка пректів здійснювалася відповідно до наступних критеріїв:

- суспільна значущість проблеми;
- актуальність і важливість поставлених проблем;
- самостійність розробки проекту;
- залучення громади до вирішення даної проблеми;
- відповідність варіанту вирішення проблеми чинному законодавству України;
- реалістичність та економічність проекту;
- перспективність проекту.

32 команди переможців разом зі своїми вчителями-консультантами були запрошені на церемонію нагородження, яка відбулась у Київському міському Будинку вчителя 22 вересня 2001 року.

Представники від Верховної Ради України, Адміністрації Президента України Міністерства освіти і науки України, Посольства США в Україні. Академії педагогічних наук України, Київської міської адміністрації привітали переможців і вручили командам дипломи і вимпели Акції.

Повний опис усіх проектів учасників і проектів-переможців незабаром буде видано окремою збіркою та на CD. А ми маємо змогу на сторінках Вісника лише навести приклади тих цікавих і натхненних робіт, про які розповідали діти з усіх куточків України.

Школа №10 м. Марганця Дніпропетровської області
Жадько Олена Анатоліївна

«Ні» будівництву сховища сухих відходів ядерного палива на ЗАЕС

Учасники акції вивчали проблему будівництва сховищ сухих ядерних відходів, відвідували з екскурсією атомну електростанцію в Енергодарі, опитали громадськість, звернулися до Президента України, Кабінету Міністрів, до Ради м. Марганця про перенесення місця побудови Сховища сухих відходів ядерного палива.

Запорізький січовий колегіум
Сопіна Валентина Володимирівна

Довкілля Запоріжжя. Джерела забруднення

Учні досліджували проблему забруднення довкілля Запоріжжя та Хортицького району; вивчено державні документи, що стосуються еколого-економічної ситуації регіону, обласну та міську програму екологічної безпеки мешканців Запоріжжя. Створено творчу роботу «Джерела забруднення довкілля». Учні організували кілька акцій упорядкування прилеглої території.

Ліцей м. Лисичанська Луганської області
Попов Олексій Григорович

Тепло наших сердець — дітям міського притулку Karitas

Учні ознайомилися із проблемами функціонування медико-соціального притулку (недостатнє фінансування, низький рівень благоустрою прилеглої території). Звернулися з листом до голови Ради міста із пропозиціями розглянути проблему та знайти шляхи її розв'язання, через місцеві ЗМІ звернулися до громадян, оголосили номер благодійного рахунку, підготували звернення до підприємств міста різної форми власності, профспілок із проханням про матеріальну допомогу притулку.

Спеціалізована школа №66
м. Маріуполя Донецької області
Спесивцева Наталя Юріївна

Державне забезпечення дитячих притулків та допомога школярів

Учасники акції допомогли в організації мінібібліотеки та «живого куточка», упорядкували територію дитячого притулку в м. Маріуполь, підготували та провели шкільний ярмарок, за виручені кошти від якого придбали в притулок канцтовари, підготували свято «День дитини», провели опитування населення. Про акцію повідомляла місцева газета «Рената» у статті «Чи потрібна учням громадянська позиція?» Матеріали проекту використали редакції газет «Привет, ребята!», «Ильичевец».

Школа I-III ст. с. Великий Хутір Драбівського району Черкаської області
Коваль Наталія Григорівна

Комп'ютеризація сільської школи

Учні Великохутірської школи працювали над вирішенням проблеми оснащення школи комп'ютером. Було укладено угоду із сільською Радою про виділення школі 10 га землі для посіву цукрового буряка з метою його наступної переробки та реалізації. За виручені кошти учні мають придбати комп'ютер для своєї школи. У результаті акції школярі отримали неоціненні навички укладання угод з різними юридичними особами та виявили справжню відповідальність за вирішення проблем сільської школи.

Школа с. Іванівки Чернігівської області
Андрущенко Тетяна Борисівна

Чисте село — чиста країна — чиста совість

Учні спробували самостійно розпочати вирішення проблеми сміттєзвалищ у своєму селі: організували групи по збиранню та сортуванню сміття, зібрали інформацію про підприємства з переробки відходів та методи переробки різних видів сміття; самостійно зібрали кошти на вивезення на переробку сортованої макулатури, скла, металобрухту, поліетиленових виробів. Зіткнулися з байдужістю місцевої влади, яка не відгукнулася на звернення школярів.

Гуманітарна гімназія №3 м. Миколаєва
Печаткіна Оксана Василівна

«Турбота»

Над центром соціальної реабілітації дітей-інвалідів нависла загроза припинення діяльності

Учні гімназії залучили дітей-інвалідів до участі в гуртках гімназії, зініціювали разом із педколективом закладу надання можливості дітям-інвалідам вступати і навчатись у гуманітарній гімназії, розробили план заходів щодо безпосереднього спілкування з мешканцями відділу ранньої соціальної реабілітації «Цветик-семицветик»; звернули увагу місцевих меценатів на проблему.

Миколаївський обласний юридичний ліцей
Варшавська Майя Юхимівна

Проблеми, які виникають у сільської молоді при вступі до міських навчальних закладів

Учасники акції організували для учнів сільських шкіл фестиваль «Знавці рідного краю», переможцям якого надавалося право вступати до ліцею без іспитів, звернулися до голови Миколаївської облдержадміністрації з проханням розглянути проблему доступу учнів сільських шкіл до обласних навчальних закладів, включаючи вуз, та розробити систему пільг. Інформацію про акцію та пропозиції учнів було озвучено Миколаївським радіо.

Школа №140 м. Києва
Сушко Ірина Миколаївна

«Товариство благоустрою Святошина»: відродження територіального самоврядування

Учні ознайомились із багатьма історичними документами, відчули свою причетність до минулого м. Києва та Святошинського району, ініціювали відновлення діяльності Товариства благоустрою Святошина та внесення до реєстру пам'яток архітектури деяких будинків колишніх святошинських дач. Презентація відбулася з участю депутатів районної ради, заступника директора музею м. Києва, журналістів газет «Хрещатик», «Киевлянин», телекомпанії «Купол».

ПТУ №1 м. Херсона
Олійник Ніна Василівна

Меморіал

Учні досліджували проблему перетворення занедбаного цвинтаря в меморіал. Учасники акції провели ряд зустрічей з представниками обласного осередку Народного Руху України, УВС у Херсонській області, Суворівського райвиконкому, міськвиконкому, звернулися з листом до редакцій місцевих газет, до місцевої церковної громади. Опрацювали дані обласного архіву з метою залучення колишніх мешканців Херсону, які мешкають за кордоном, до акції перетворення старого цвинтаря у меморіал.

Будинок дітей та молоді м. Дубно Рівненської області
Зінченко Любов Михайлівна

Антисанітарний стан ринку мікрорайону Сурмичі

Учасники акції вивчили матеріали сесій міської Ради про санітарний стан об'єктів міста, підготували інформацію у місцеві ЗМІ про стан ринку мікрорайону, звернулися до директора ринку, начальника управління екології, санепідстанції, муніципальної дружини. Результатом учнівської діяльності стало звернення 21 підприємця ринку до голови міської Ради про ліквідацію стихійного ринку, ремонт туалету на ринку, встановлено новий контейнер для сміття, налагоджено регулярний вивіз сміття. Підготовлено лист до облсанепідстанції про порушення правил торгівлі.

Школа I-III ст с. м. т. Вендичани Могилів-Подільського району Вінницької області
Рудий Олександр Пилипович

Сміття селища «Вендичани»

Учні не тільки вивчили проблему забруднення у своєму селі, але й склали листівку-звернення до односельчан і написали оголошення в селищну вітрину про акцію підлітків. Проведено суботник для прибирання сміття, ініціювали заслуховування на засіданні виконкому селищної Ради про стан вирішення проблеми сміття. В ході акції школярів було видано Постанову про застосування адміністративно-запобіжних заходів Могилів-Подільською СЕС за порушення санітарного законодавства Вендичанською селищною Радою, Припис голові селищної Ради. Учні звернулися до редакції місцевої газети, яка підтримала пропозицію про проведення конкурсів «Зразкова вулиця селища», «Зразкова садиба».

Школа №100 м. Донецька
Ходос Галина Іванівна

Немає коштів для забезпечення шкільної бібліотеки літературою

Учасники акції через редакції газет звернулися до громадян із проханням про благодійний внесок до фонду шкільної бібліотеки, відібрали у книгарні необхідні підручники і знайшли спонсорів, які оплатили рахунок. Організували збір макулатури та на отримані кошти передплатили до шкільної бібліотеки 5 газет і журналів.

Кловський ліцей №77 м. Києва
Петровська Світлана Василівна

Проблема освіти та соціальної допомоги в школах-інтернатах та дитячих лікарнях

Учні дослідили стан забезпечення підручниками та художньою літературою шкіл-інтернатів і дитячих лікарень. Звернулися до благодійних організацій за допомогою знайти кошти для придбання підручників та навчального приладдя. Інформацію про проблему подали до місцевої газети.

Школа №2 м. Нового Роздолу Миколаївського району Львівської області
Костюк Ірина Альбертівна

Чому руйнується дитячий табір біля озера «Барвінок»

Учні дослідили проблему закриття санаторію-профілакторію та дитячого табору біля оз. Барвінок. Вони зібрали інформацію про час і кошторис будівництва об'єктів та причини їх закриття, кількість коштів, необхідних для відновлення діяльності дитячого табору. Проведено опитування серед мешканців міста щодо їхніх пропозицій для вирішення проблеми, написано листа-звернення до депутатів міської Ради про необхідність створення ініціативної групи та проведення громадських слухань із вказаної проблеми. На презентації проекту школярі звернулися до представників місцевих осередків політичних партій та громадських організацій по допомогу. Інформація про учнівську акцію була надрукована у місцевій газеті.

Програма для 5-7 класів «Країнознавство США»

Едуард ЗІННУРОВ,
Випускник програми ТЕА -98,
Новоград-Волинська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №11 з поглибленим вивченням англійської мови

Курс «Американські студії» (Країнознавство США) викладається у СЗОШ №11 м. Новоград-Волинського п'ятий рік. Метою цього курсу є ознайомлення учнів з реаліями американського життя і поступовий перехід до вивчення географії, історії та літератури Сполучених Штатів. Курс викладається в двох класах з поглибленим вивченням англійської мови. Необхідність упровадження цього курсу виникла після двох років листування учнів з американськими школярами Есеншн Скул у Хьюстоні, штат Техас, США. Учням було цікаво отримати додаткову інформацію про країну і штат своїх друзів з листування. Отже, навчальний матеріал сприймається охоче і з задоволенням, ніколи не виникають проблеми з підготовкою до уроків та їх проведенням. Крім того, учні могли продемонструвати свої знання та вміння не тільки партнерам з листування, а й американському вчителю, який упродовж двох тижнів перебував у школі в 1998 році.

Уроки проходять один раз на тиждень українською (5 клас), українською та частково англійською (6 клас), англійською (7 клас) мовами. У 5 класі учні знайомляться з країною, читаючи оповідання з міні-підручника та виконуючи завдання до розділів приблизно так, як це робиться на уроках історії України. У 6 класі впроваджуються загальні відомості про країну, регіони та штати, географічне розташування. Учні вчаться користуватися інформаційними таблицями та описувати будь-який штат за схемою: назва, прізвисько, рік утворення, місце за площею, кількість населення і площа, символи штату, найбільші міста та географічні особливості. Учні набули практичних навичок з таких питань, як переведення американських мір виміру — ваги, довжини, об'єму, площі — у європейські, визначення часу у різних часових поясах країни, переведення температури зі шкали Фаренгейта у шкалу Цельсія, визначення паперових та металевих грошей, назв штатів за поданими абревіатурами. У 7 класі після кількох уроків повторення було проведено практичну роботу «Що мені відомо про США» та конкурс знавців США, де учні, поділені на групи, демонстрували свої вміння. Далі починається ознайомлення з символами, святами та традиціями країни.

Розрізненість інформації та незручності, що пов'язані з цим, змусили створити три міні-підручники: «Загальні відомості», «Символи», «Свята і традиції», якими учні користуються на уроках та вдома.

Ідея курсу не є запозиченою, хоча подібні речі вивчаються у старших класах шкіл з поглибленим вивченням англійської мови і стосуються у більшості Великої Британії.

Можливі кілька варіантів викладання курсу відповідно до рівня підготовленості учнів:

а) один семестр у 5, 6, 7 класах (17 уроків щороку);
б) другий семестр 5 класу та весь рік у 6 класі;
в) весь рік у 6 класі та другий семестр у 7 класі;
г) за наявності додаткового матеріалу — протягом п'яти семестрів (5-7 класи);
д) протягом п'яти семестрів (5-7 класи) з початком вивчення раннього періоду історії США.

При створенні міні-підручників використовувалися як оригінальні джерела, надіслані зі США, так і вітчизняні.

У 8-10 класах курс продовжується історією США (використовуються ксерокопії підручника Кеннета Броді «Історія Сполучених Штатів» видавництва «Ла Спіґа Лангвідж», Мілан, 1996 рік). У 10-11 класах вивчається література США.

Завітали гості у «Надію»

Олена ВАЛЬЧУК,
вчителька англійської мови Ковельської міської гімназії,
президент Вчительського ресурсного центру «Надія», випускниця програми ТЕА-2000

Центр «Надія» міської Асоціації вчителів англійської мови засновано у Ковелі за сприяння професора Сієна Коледжу Лідії Тарнавські та викладача державного університету Нью-Йорка з використанням технічних засобів у навчанні вчителів Гелен Улицькі. Днями закордонні гості в черговий раз завітали до Ковеля, щоб ще раз пересвідчитися: їхня ініціатива знайшла продовження у ковельських педагогів.

Гостей із Америки зустріли директор міської гімназії Людмила Компанієць, керівник міської Асоціації вчителів англійської мови Олена Вальчук, учителі англійської мови Ковеля, Луцька, Каменя-Каширського, заступник завідувача відділу освіти Володимир Ісюк, методист учителів іноземної мови міського методкабінету Євгенія Пазина.

Професор Лідія Тарнавські була дуже задоволена і приємно вражена тим, наскільки ефективно і результативно діє Центр.

— Ми надаємо методичну літературу, пропонуємо конкретні ідеї, думки, але те, як правильно організувати навчальний процес, залежить від майстерності вчителя, його вміння подати матеріал, побудувати роботу на уроці, — повідомила вона.

За її словами, не в усіх регіонах України вони відчували підтримку з боку дирекцій, визнання вчителями необхідності створення такого центру. Тому й не сподівалися, що у Ковелі їхню методику зустрінуть з таким ентузіазмом. Зараз в Україні діє 5 аналогічних центрів, але поки що, з впевненістю кажуть гості, у вас — найкраще.

Викладач професійного училища з Луцька Алла Корнило, яка відвідала США як переможець українсько-американського конкурсу, сказала:

— Я вважаю правильним, що розташувався такий Центр саме у Ковелі, а не в обласному центрі. Тут зібрана унікальна бібліотека, і дуже приємно, що до цієї перлинки Волині мають доступ не лише діти, вчителі Ковеля, а й району. При методичному центрі регулярно проходять практичні вчительські семінари за програмою Сієна Коледжу «Вчитель вчителеві», на яких педагоги ознайомлюються з американською методикою викладання англійської мови як іноземної, новими методами у вивченні граматики, фонетики.

Зарубіжні гості поділились планами подальшої роботи. І що цікаво, американці приїхали з новою ідеєю про налагодження спілкування між українськими й американськими дітьми, але висунути її не встигли. Їх випередили активісти центру, які описали її суть майже так само, як це бачили американські колеги. Це ще раз підтверджує високий рівень кваліфікованості волинських учителів, постійний творчий пошук, прагнення вчитися і вчити інших. До речі, член Асоціації Ольга Ісюк, Ірина Котюк, Галина Горкун, Валентина Матвєєва стали переможцями І туру Всеукраїнського конкурсу «Українсько-американські премії за досягнення у викладанні» і отримали сертифікат на визнання. Олена Вальчук, крім того, що в минулому році визнана національним переможцем цього конкурсу і стажувалася у США, виграла комп'ютер, який став незамінним помічником учнів і вчителів гімназії.

Пані Лідія і Гелен постійно листуються з вчителями, надсилають книги, лінгвістичні газети, відеоматеріали. Володіючи такою багатою матеріально-технічною базою, місцеві вчителі мають можливість для професійного росту, допомагають дітям в опануванні іноземної мови. Вихованці гімназії Вікторія Середюк, Юлія Глушан, Анна Борисова, Лариса Федун, Анна Кремньова, Наталія Балецька, Тетяна Качинська брали участь у Всеукраїнському конкурсі на тему «Найкращі шляхи вивчення англійської мови» і визнані переможцями.

Потім делегацію у складі гостей з Америки і членів Асоціації прийняв міський голова Володимир Бойко.

Інтернет для читачів публічних бібліотек : електронні ресурси доступні для всіх

Валентина ПАШКОВА,
директор Центру інформаційних ресурсів,
Відділ преси, освіти і культури,
Посольство США в Україні

Тридцять чотири бібліотеки з різних регіонів України стали переможцями конкурсу проектів «Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)», що проводився Посольством США в Україні. Уряд Сполучених Штатів виділив 700 тисяч доларів на поліпшення доступу громадян України до інформації через відкриття у публічних бібліотеках Інтернет-центрів, безкоштовних для читачів. Відповідно до проектів бібліотеки отримають фінансування (до 24 тисяч доларів кожна) на придбання техніки, програмного забезпечення, оплату послуг провайдера, навчання користувачів Інтернету. Буде також проведено навчання бібліотечних працівників щодо сучасних вимог до надання цієї нової для українських книгозбірень послуги. За умовами фінансування Інтернет-центри відкриються не пізніше січня 2002 року і будуть доступними для всіх читачів.

Сьогодні електронні ресурси дуже важливі для освіти та самоосвіти, наукової діяльності, підвищення фахового рівня, корисного проведення вільного часу. Але користування Інтернетом вимагає оволодіння певними знаннями і навичками. В Інтернеті можна знайти як корисну, так, часом, і шкідливу інформацію. Тому важливо навчити користувачів методам пошуку інформації, її оцінки та використання, правилам «поведінки» у мережі. Звернувшись до бібліотеки, вчителі й учні зможуть отримати консультацію щодо пошуку інформації в Інтернеті, домовитися про групове навчання правилам роботи, їм допоможуть навчитися самостійно шукати інформацію у світовій мережі. І, звичайно, вчителі й учні — читачі бібліотек-переможниць — зможуть самостійно шукати інформацію в Інтернеті.

Наводимо назви бібліотек, що перемогли у конкурсі проектів «Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)»:

- Артемівська міська централізована бібліотечна система, м. Артемівськ, Донецька область
- Буська районна централізована бібліотечна система, м. Буськ, Львівська область
- Вінницька обласна державна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тимірязєва
- Волинська обласна державна універсальна наукова бібліотека ім. Олени Пчілки
- Гусятинська централізована бібліотечна система, м. Гусятин, Тернопільська область
- Державна бібліотека України для юнацтва, м. Київ
- Дніпродзержинська централізована бібліотечна система, м. Дніпродзержинськ, Дніпропетровська область
- Дніпропетровська обласна державна універсальна наукова бібліотека
- Дніпропетровська центральна міська бібліотека, м. Дніпропетровськ
- Івано-Франківська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка
- Ізюмська центральна бібліотека, м. Ізюм, Харківська область
- Кримська республіканська універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка, м. Сімферополь
- Миколаївська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.Гмирьова
- Міська спеціалізована молодіжна бібліотека «Молода Гвардія», м. Київ
- Полтавська обласна державна універсальна наукова бібліотека ім. І.П. Котляревського
- Публічна бібліотека імені Лесі Українки м. Києва
- Республіканська кримськотатарська бібліотека ім. І. Гаспринського, м. Сімферополь
- Рівненська обласна державна універсальна наукова бібліотека
- Тернопільська обласна бібліотека для молоді
- Тернопільська обласна державна універсальна наукова бібліотека
- Харківська обласна державна універсальна наукова бібліотека
- Харцизька центральна міська бібліотека, м. Харцизьк, Донецька область
- Херсонська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гончара
- Херсонська обласна бібліотека для дітей
- Хмельницька обласна державна універсальна наукова бібліотека ім. М.Островського
- Централізована бібліотечна система м. Суми
- Централізована бібліотечна система м. Чернівці
- Центральна міська бібліотека — Центр культури і дозвілля «Гармонія»,

м. Павлоград, Дніпропетровська область
- Центральна міська бібліотека ім. М.П. Кропивницького, м. Миколаїв
- Центральна міська бібліотека м. Рубіжного, Луганська область
- Центральна публічна бібліотека ім. В.Г. Короленка, м. Маріуполь, Донецька область
- Черкаська обласна державна універсальна наукова бібліотека ім. Т. Шевченка
- Чернівецька державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка
- Чернігівська обласна державна універсальна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка

Семінар для директорів бібліотек-переможниць конкурсу проектів «Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)», організований Посольством США та Українською бібліотечною асоціацією, 4-5 вересня 2001 року, м. Київ

«Згадуючи Америку» – хто ж буде переможцем?

Ольга ЯКИМАХО,
координатор роботи з випускниками IATP-2, IREX

ДОРОГІ ДРУЗІ

Наш конкурс на кращу статтю «Згадуючи Америку» наближається до завершення. Ми отримали 52 надзвичайно цікавих оповідання від випускників програм обміну, фінансованих урядом США, і членам відбіркового комітету було нелегко вибрати з них найкраще. З усіх історій ми вибрали сімнадцять для участі у півфіналі. Їх автори запрошуються на церемонію нагородження, де будуть оголошені три переможці конкурсу.

Ось імена півфіналістів: Євген Пефті, Олена Андрущенко, Аліса Толстокорова, Анатолій Трохимчик, Катерина Попадюк, Оксана Архипчик, Алла Храмова, Юрій Сердечний, Сергій Слухай, Іванна Ібрагімова, Олена Приходько, Олена Синявська, Марина Бабенко, Ксенія Польська, Марина Базилевич, Оля Путивець, Надія Коваленко.

Імена переможців, а також всі надіслані нам історії найближчим часом з'являться на веб-сайті: iatp.org.ua

Дякуємо всім за участь і бажаємо успіху в наших наступних конкурсах!

ПРАЦЮЄМО ЯК ПАРТНЕРИ

Надія АНАНЬЄВА, заступник директора
Першої міської гімназії м. Черкаси, переможець TEA - 2000

Протягом чотирьох років я брала участь у конкурсі «Українсько-американські премії за досягнення у викладанні», і жодного разу в мене не виникало питання «А чому саме не я стала переможцем?». Як заступнику директора гімназії, Асоційованої школи ЮНЕСКО, мені доводилося брати участь у різноманітних конференціях і семінарах, тому мені пощастило познайомитись особисто із багатьма чудовими, талановитими вчителями англійської мови з різних областей країни. Ось чому я розуміла, як важко здобути перемогу в такому престижному конкурсі. Але, безперечно, всі роки я вірила, що зможу досягти успіху, і доля посміхнулася мені у 2000 році. Я виграла другий комп'ютер для гімназії, а сама у складі групи із 5 вчителів англійської мови України отримала стипендію для стажування в США.

Залишилися в минулому хвилини роздумів при написанні відповідей на запитання анкети та на запропоновані теми, прийом у Посольстві США в Україні, який схвилював, де посол США вручав грамоти регіональним переможцям, і хвилювання під час співбесіди в ACCELS, Київ. Не можна забути ту увагу і підтримку, яку до тебе, як до вчителя, було виявлено на всіх етапах конкурсу, і щирі вітання колег з успіхом.

Стажування протягом майже двох місяців в університеті США — це мрія багатьох молодих українських учителів англійської мови. А коли вже тобі 50 і ти продовжуєш навчатися, робиш це з насолодою і уявляєш, яку велику користь дасть таке стажування для тебе особисто, для твоєї школи, для громади. Це дійсно важливий етап у житті вчителя.

Нам дуже пощастило із групою, яка складалася з енергійних, обдарованих учителів, професійно і громадсько зацікавлених у розвитку національної освіти. Ми дуже активно працювали на всіх заняттях, семінарах, практикумах, і це допомогло нам значною мірою підвищити професійну майстерність та загальну ерудицію, а також нагромадити достатній досвід з різних аспектів життя в США.

Надзвичайно різноманітною і цікавою була культурна програма візиту. Якось у гуртожитку ми підрахували, що відвідали п'ять штатів США (Нью-Йорк, Меріленд, Вірджинія, Делавер, Монтана) та округ Колумбія, а в них 26 великих і малих міст, а також здійснили 20 злетів та посадок літаком. Ми зустрічалися з урядовцями та спеціалістами, професорами і викладачами, американськими сім'ями та учнями. Особливо тісні стосунки у мене склалися з Анітою Стерн, вчителькою та автором інсценізацій для дітей з Лос-Анджелесу та вчителем географії Ричардом Лузом з Форт Аткінсон, штат Вісконсін.

Повернувшись додому, я взяла участь у конкурсі на двотижневий прийом американського вчителя, переможця TEA Program, і мені пощастило, що Ричард Луз приїхав саме до Першої міської гімназії м. Черкаси. Ось що він написав для нашої шкільної газети:

«Коли я вперше підходив до гімназії, у мене було багато думок щодо двох тижнів попереду. Багато з вас бачили фотографії школи, в якій я працюю (вартість школи 20 млн. доларів; 450 комп'ютерів на 1000 учнів). Тому, коли я побачив гімназію вперше (плитку, яка облітає зі стін школи, реконструкцію у вестибюлі, що триває два роки), мушу визнати, що не знав, що й думати. Але, як ми кажемо у США, «не суди про книжку за її обкладинкою». І з кожним новим кроком у гімназії мене вітали з таким необмеженим і щирим почуттям гостинності, що мені було дуже тепло на душі і важко прощатися.

Чудові цеглини і плитка не роблять школу якісною. Те, що я побачив у першому ж класі, в який зайшов, а потім і в кожному наступному, — це були чудові посмішки учнів, які розуміють важливість відмінної освіти і насолоджуються навчанням.

Їхні посмішки і чудова праця учнів у гімназії — не випадкові. Це стало можливим завдяки високопрофесійним, відданим учителям, якими керує команда невтомних завучів. Усі вчителі, незважаючи на багато труднощів у роботі, віддають усі свої сили учням. Ось чому саме в таких стінах формується майбутнє України. Моє найкраще побажання, щоб кожен учень гімназії якнайкраще застосував отримані знання і працював на відбудову своєї незалежної країни».

Після повернення до США Ричард Луз сприяв підписанню офіційного сертифікату на міжнародне партнерство наших навчальних закладів. Він обладнав стенд з вітриною, в яких розмістив матеріали й експонати про Україну та гімназію. Нещодавно він надіслав гуманітарну допомогу: різноманітне шкільне приладдя та 40 калькуляторів, а також зробив fund-raising і допоміг обладнати меблями та довідковою літературою методичний кабінет. А невдовзі прийш-

ло запрошення на навчання у Форт Аткінсон протягом шести тижнів двом гімназистам. Постало питання, як їх відібрати, коли бажаючих і тих, хто навчається добре, так багато? Ми визначили, що вирішальним фактором відбору буде участь учнів у науковій роботі й олімпіадах. І нарешті названо імена цих учнів: Біла Катерина, переможець обласної олімпіади з англійської мови, української мови, економіки, та Велівченко Віктор, член філії Малої академії наук, який два роки цілеспрямовано працює в секції «Англійська мова». Ось що вони пишуть про перебування у школі-побратимі:

Віктор Велівченко: «Під час навчання в P.A.H.8. (Fort Atkinson High School), одній з найновіших та найсучасніших шкіл Америки, я вивчав такі предмети: англійську мову, біологію, німецьку мову, мистецтво, фізкультуру, математику, комп'ютерний набір тексту та географію. Усі предмети були дуже цікавими; найбільше мені сподобались уроки географії, які проводив містер Ричард Луз, двічі переможець програми Фулбрайта. Здається, що він знає все. А як вміє зацікавити учнів! Найбільше вразили мене уроки біології. Уявляєте, як учні вивчають будову організму? Не тільки за малюнками та схемами, як у нас у школі, а мають можливість практично вивчити розташування внутрішніх органів і дію, наприклад, системи травлення. Кожному учню принесли заморожене тижневе порося в індивідуальній упаковці й окремо все необхідне обладнання для розтину. Оце умови для пізнання!»

Біла Катерина: «До нової школи я звикла досить швидко. Учитися було легко і цікаво. Особливо мені запам'ятались уроки німецької мови, тому що доводилося робити переклад з однієї іноземної мови на іншу. Я також вивчала науку про землю, англійську мову, образотворче мистецтво, математику, географію, інформатику та хореографію.

Моя американська родина, сім'я Борчардів, була дуже привітною і ласкавою до мене, тому я жодного разу не відчула себе чужинцем у їхньому домі. Ми жили у гарному двоповерховому будинку на пагорбі неподалік від центру міста, оточеному невеликим лісочком. За ним простягався величезний парк, в якому ми всі разом часто гуляли, обмінюючись враженнями від ще одного прожитого дня. Мене вразило взаєморозуміння та підтримка членів сім'ї, яке вони подарували і мені.

Проте з усією великою родиною Борчардів я познайомилася пізніше, на святкуванні Дня матері, 13 травня. Усі родичі зустріли мене дуже тепло і всі, без винятку, виявляли неабиякий інтерес до України, наших традицій та звичаїв. Особливо мені сподобалася бабуся, яка також відповідала мені взаємністю. Річ у тім, що в свої 75 років вона дуже полюбляла танцювати, а я, займаючись бальними танцями вже дев'ятий рік, будучи чемпіоном області минулого року з латиноамериканської програми та виборовши 2 місце з європейської, танцювала з нею весь вечір. Вона була у захваті. Як приємно, що у мене з'явилася така чудова американська бабуся».

Коли я подорожувала по США, то дуже хотіла започаткувати побратимські стосунки з середньою школою і знайти вчителя, який би також цікавився питаннями міжнародної освіти та співробітництва.

Тепер я знаю: одна з моїх мрій здійснилась. Бо вже зараз ми плануємо візит Ричарда Луза разом із 12 учнями до гімназії. А чи здійсниться моя наступна мрія: проводити відеоконференції з нашими зарубіжними партнерами?

Інформуємо про проект «Освіта для демократії в Україні»

Сергій КУКСЕНКО,
вчитель історії та правознавства, с. М.Бурімка Чорнобаївського району Черкаської області, голова Робочої групи з освіти в галузі прав людини

У березні 2000 року було започатковано проект «Освіта для демократії в Україні», метою якого є сприяння становленню системи громадянської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах України. Одним із активних учасників проекту, які представляють неурядові організації України, стала Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова доба» (колишня Асоціація «Доба»). Членами Асоціації було підготовлено програму курсу та навчально-методичний комплект «Ми — громадяни України» для 9(10) класів, що має гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

З метою підготовки вчителів до викладання даного курсу з 13 по 18 серпня 2001 року в санаторії «Світанок», що біля м. Черкаси, проходило навчання більше 70 педагогів пілотних шкіл, у яких, відповідно до розпорядження Міністерства освіти і науки України, у 2001-2002 навчальному році буде здійснюватися апробація даного курсу. Семінар було організовано Асоціацією «Доба», Черкаським обласним інститутом післядипломної освіти педагогічних працівників за підтримки Міністерства освіти і науки України. Учасниками і учасницями цієї літньої школи-семінару стали вчителі загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій з усіх регіонів нашої держави. Це були педагоги, які самі по-новому, нетрадиційно підходять до своєї роботи, готові завжди поділитися досвідом зі своїми колегами.

Важливим моментом роботи літньої школи стала чітка спланованість занять із щільним графіком роботи, демократичність і вимогливість викладачів, чергування теоретичних занять із практичними. Учасники і учасниці семінару змогли побувати в ролі учнів, вчителів, експертів, учасників проекту «Громадянин». Навчальний матеріал даного курсу враховує реалії українського суспільного життя, сучасні особливості розвитку демократії в Україні, містить адаптований досвід громадянської освіти розвинутих країн. Зміст курсу побудований за принципом: від демократичної людини до демократичного суспільства, він передбачає, насамперед, формування в учнів умінь і навичок демократичної комунікації, досвіду толерантної поведінки, розв'язання конфліктів, прийняття індивідуальних і групових рішень.

Організатори і викладачі створили демократичну атмосферу роботи, яка дозволила кожному розкрити свої найкращі індивідуальні якості, спонукали вносити свої пропозиції та зауваження, спрямовані на поліпшення навчально-методичного комплексу. Це сприяло плідній роботі семінару, зближенню і здруженню його учасників.

Своєрідним серцем і мозком семінару став досвідчений викладацький і тренерський корпус. В першу чергу це голова Всеукраїнської асоціації викладачів історії, громадянознавства та суспільних дисциплін «Нова доба» кандидат педагогічних наук п. Поліна Вербицька, професор кафедри соціальної педагогіки Київського інституту внутрішніх справ п. Олена Пометун (керівник авторського колективу навчально-методичних посібників), тренери п. Ірина Костюк, Лариса Середяк, Наталія Голосова, Ірина Ігнатова, Світлана Рожик, Світлана Ковалик. Вкрай потрібною, хоча не завжди помітною для учасників семінару, була робота п. Петра Кендзьора та Миколи Добренка. З великою зацікавленістю всі ми співпрацювали також із викладачами громадянської освіти із США п. Крістіною Гуліген, Стівеном Шапіро, Тімоті Давом, Ліон Габріел, Шеннон Туцці-Палетті, Кукелкою-Блейзер Джоаною. Вони ознайомили нас з особливостями громадянської освіти в США, стилями навчання та автентичним оцінюванням активних методів навчання, які застосовують педагоги США. Усім їм учасники і учасниці семінару висловили особливу вдячність за плідну роботу.

В ході роботи літньої школи її відвідав начальник Головного управління змісту освіти Міністерства освіти і науки України п. Павло Полянський, який засвідчив підтримку МОН України впровадження в навчально-виховні заклади України громадянської освіти та необхідність кардинального покращення громадянського виховання.

В останній день роботи інтенсивного тренінгу кожен учасник літньої школи одержав сертифікат, який засвідчує появу в усіх областях України підготовлених вчителів для впровадження курсу громадянської освіти, та необхідну літературу як для самих вчителів, так і для учнів.

Обговорити успіхи і прорахунки пілотування нового курсу домовилися в кінці листопада 2001 року, а також до весни 2002 року підготувати необхідні посібники для ширшого впровадження курсу в навчально-виховні заклади України.

Громадянська освіта в американських школах

Христина ГУЛІГЕН,
менеджер проекту «Освіта для демократії в Україні», Освітня Фундація, Американська Федерація вчителів

Вступ до Пілотної програми тренінгу для вчителів у рамках проекту «Освіта для демократії в Україні» Черкаси, Україна — 13-18 серпня, 2001.

Томас Джефферсон, один з «батьків та засновників» Сполучених Штатів і автор Декларації Незалежності США, був прибічником суспільної освіти. Він доводив, що освічене громадянство необхідне для здорової та живої демократії. Люди, які вміють писати і читати та розуміють, як працюють урядові структури, здатні брати участь у громадянському житті й спроможні контролювати державну владу. Не зважаючи на те що Джефферсон жодного разу не вжив словосполучення «громадянська освіта», він був твердим прибічником цієї ідеї. Робити якісь узагальнення щодо американських шкіл надзвичайно важко через децентралізовану природу самої системи освіти. Але я зроблю все можливе, щоб поділитися з вами своїми знаннями про минулий і сучасний стан громадянської освіти в Америці.

Американські загальні школи завжди підтримували віру у важливість громадянської освіти. Однак у різні часи це мало різні значення. У кінці XIX на початку XX століть школи розглядалися як система для пристосування іммігрантів до американського суспільства. Учнів учили «бути американцями», прищеплювали майже повне відхилення від «старої країни» і незаперечний патріотизм стосовно їхнього нового дому.

Упродовж середини та кінця XX століття громадянське право часто сприймалося як сухий і нудний предмет, який учні мали терпіти для того, щоб закінчити школу. Суть предмета часто подавалася в підручниках і на лекціях у такому вигляді, що важко було уявити, яке відношення цей предмет має до життя студентів.

Ми входимо у XXI століття, і цілі громадянської освіти знову змінюються. Простір, що охоплює цей предмет, зростає, незважаючи на перешкоди. Наприклад, предмет громадянської освіти зазнає тиску в шкільній програмі. Більшість учнів ніколи не обирають такий предмет, як громадянське право, а обирають більш широкий предмет соціальної науки. У деяких випадках, коли учням стає легше пов'язувати споріднені теми, це має позитивні наслідки; в інших — навпаки, виявляється, що учні ніколи не вивчали управління на жодному рівні.

Такий утиск громадянського права також відбувається як наслідок руху стандартів у США. Часто стандартні тести не містять матеріалу з громадянського права, тобто роблять цей предмет менш важливим порівняно з іншими. З іншого боку, школи, які вносять громадянське право в свої тести, викладають цей предмет у молодших класах, щоб гарантувати його вивчення учнями до тестів. Донедавна більшість шкіл викладали громадянське право в 11-х і 12-х класах. Насправді ж викладання цієї дисципліни у молодших класах є вигіднішим.

В той час як точно не відомо, як саме ці зміни впливатимуть на викладання громадянського права в школах, існує також багато позитивних зрушень у світі американської громадянської освіти. Наприклад, американські студенти показують високі результати у міжнародних тестах на громадянську свідомість, наприклад, у нещодавно виданому «IEA study», який порівнював знання громадянського права чотирнадцятирічних учнів з 28-ми країн. Мабуть, це є результатом розширення цілей громадянської освіти, які віддалені від навчання через роботу різних гілок влади, та переходу до навчання критичному мисленню, толерантності, здатності спілкуватися чітко й ефективно.

Викладання громадянського права стає все більш новаторським, безліч нових ідей виникають по всій країні. Деякі з таких ініціатив (наприклад проект «Громадянин» або будь-який інший проект з великої кількості проектів навчання громадськості; інші програми, які розроблені вчителями і використовуються в кожній школі) є програмами національного масштабу, в яких беруть участь багато студентів. Мої колеги, група вчителів з Огайо, проводять велику кількість проектів у своїх школах і районах, зацікавлюють учнів вивченням громадянського життя їхнього суспільства, країни і світу. На цьому тренінгу вони покажуть вам свої проекти та розкажуть про них і будуть раді відповісти на ваші запитання.

Відділ преси, освіти та культури посольства США

займається питаннями преси і культури, а саме: координує проведення заходів для преси, підтримує зв'язки з громадськістю, керує програмами культурного та освітнього обмінів, надає інформацію про американське суспільство та культуру, розповсюджуючи матеріали українською та англійською мовами, а також забезпечує роботу Інформаційного Центру, Ресурсного центру для викладачів англійської мови, Американської бібліотеки в Києво-Могилянській Академії та Освітнього консультативного центру.

Інформаційні програми

Головна мета Відділу — надавати точну і своєчасну інформацію про Сполучені Штати, акцентуючи увагу на політиці, яку проводять Американський Уряд та, відповідно, Посольство США. Друкована й електронна версія цієї інформації щодня розповсюджується серед журналістів та українських державних урядовців у вигляді «Washington File» — дайджесту офіційних урядових новин з Вашингтона щодо міжнародної політики. Відділ підтримує зв'язки з представниками засобів масової інформації, випускає прес-релізи, організовує прес-конференції, влаштовує супутникові телемости та цифрові телевідеоконференції. Крім цього, Відділ організовує семінари та програми обміну для журналістів, щоб забезпечити розвиток вільної й відкритої преси і вільний потік інформації.

Освітні програми

Обмін інформацією та досвідом між громадянами Сполучених Штатів та України є головним компонентом роботи Посольства США, спрямованої на підтримку побудови громадянського суспільства в Україні. З цією метою Відділ пропонує ряд програм академічних і професійних обмінів. Понад 2000 українців та американців беруть участь у цих програмах щороку. Шляхом відкритих конкурсів проходить відбір учасників на академічні програми для студентів, учителів та професорів, науковців та фахівців переважно у галузі суспільних і гуманітарних наук. Крім того, Відділ координує програму з професійного обміну «Громадські зв'язки» та інші програми для бізнесменів, місцевих урядовців, працівників і представників неурядових організацій. Здійснюється підтримка програм партнерства між університетами та громадськими організаціями, які працюють у сфері охорони довкілля, жіночого лідерства та об'єднання громадян.

Фонд демократії

Це програма малих грантів, що сприяє розширенню демократичних принципів громадянського суспільства в Україні через підтримку конкурсних пілотних проектів від неурядових організацій. Проект повинен мати рекомендаційного листа та підтримку співробітників Посольства США. До проектів, що були заохочені фондом, увійшли проведення семінару молодих політичних лідерів, видання економічного часопису, різноманітні навчальні програми та конференції.

Американські студії, вивчення англійської мови

Діяльність Відділу щодо підтримки викладачів англійської мови здійснюється Ресурсним центром для викладачів англійської мови, який працює в Києво-Могилянській Академії, та включає в себе продаж навчальних книг і касет, підтримку викладацьких конференцій та асоціацій викладачів англійської мови, надання в користування великої колекції відео- й аудіокасет, методичної літератури для вчителів, проведення семінарів спеціалістами з викладання англійської мови. Відділ також підтримує американознавчі конференції та науковців, які цим займаються, забезпечуючи їх необхідними матеріалами та обладнанням.

Наша діяльність також включає в себе підтримку видань американських книг українською мовою, проведення лекцій на актуальні теми спеціалістами та науковцями, сприяння розширеному доступу до Інтернету та розвитку бібліотек.

Центр Інформаційних ресурсів

Центр Інформаційних ресурсів надає інформацію про США — політику, міжнародні відносини, безпеку, військові проблеми, право, економіку, торгівлю та екологію, культуру та освіту. Центр має в своєму розпорядженні бази даних on-line та на лазерних дисках, збірки документів, довідники на традиційних носіях. Центр співпрацює з урядом, журналістами, вченими, представниками ділових кіл, іншими особами та організаціями, що мають професійну зацікавленість в інформації про Сполучені Штати. Центр надає інформацію факсом та електронною поштою, а також телефоном у разі термінової потреби. Ресурси Інформаційного Центру можна використовувати особисто за попередньою домовленістю.

«Вісник програм шкільних обмінів»
видається і розповсюджується
Відділом преси, освіти і культури Посольства
США в Україні з 1999 року і виходить 4 рази на рік.
Менеджер проекту —
Наталія ЄРЕМЄЄВА, помічник аташе з питань
культури та освіти (ел. пошта: ny@usis.kiev.ua)

Наша Адреса:
04050 Київ вул. Глибочицька, 4
Тел.: (044) 490-04-26; 490-04-27
Електронна пошта: info@usinfo.usemb.kiev.ua
Більш детальну інформацію про програми і діяльність
Відділу преси, освіти і культури можна знайти,
завітавши на нашу Веб-сторінку:
www.usinfo.usemb.kiev.ua

Від редакції: Ми поважаємо Вашу думку. Погляди авторів статей не обов'язково збігаються з думкою Відділу преси, освіти і культури Посольства США. Ми чекаємо на Ваші ідеї і статті.

Видавництво «МІЛЕНІУМ». Тел: (044) 221-79-48. Факс: (044) 244-39-93. E-mail: atol@cctd.kiev.ua